Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 173. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 9-го ВЕРЕСНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 9, 1955. No. 173. VOL. LXII.

РЕКОРДОВЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКІВ І ЧИСЛА ЗАТРУДНЕНИХ

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що в серпні цього року зазначилося рекордове збільшення в економії країни. Цей рекорд видко в тому, що в серпні число затруднених робітників дійшло до 65,488,000 осіб, прибутки всіх робітників збільшилися так, що в річному відношенні вони виносили 300,500,000,000 долярів, а в будівельному промислі видко також рекордове пожвавлення. Особисті прибутки всіх працюючих зросли внаслідок того, що федеральні працівники почали користати зі збільшення платень, також і деякі приватні підприємства збільшили в липні заробітки своїм працівникам. (До особистих прибутків зараховується всі прибутки тих осіб, які працюють в чужих підприємствах, або в своїх власних, мають прибутки з дивиденд, відсотків, чиншів і т. п. Річне відношення образовується тим способом, що місячні прибутки множиться через 12). Число затруднених дійшло до небувалого в історії цієї країни числа — 65,488,000 осіб в серпні цього року. Воно збільшилося в тому місяці на 493,000 осіб, а збільшення числа затруднених в одному році виносить 3,211,000 осіб. Число безробітних виносить тільки 3.3 відсотка всіх затруднених — це значить 2,232,000. В одному місяці число безробітних зменшилося на 234,000, а в одному році на 1,008,000. До безробітних зараховується всіх тих, які зголосилися в Урядах праці і шукають за працею. В будівельному промислі видко також велике пожвавлення. В серпні видано на нові будови 3,978,000,000 долярів, а в перших вісьмох місяцях цього року на будови видали 27,051,000,000 долярів. В річному відношенні видатки на будову мали б виносити, на основі видатків в серпні — 41,500,000,000 долярів.

Журналіст не хоче признатися, яким способом дістав інформації з Крайової Ради Безпеки

Вашингтон. — Департамент справедливости почав слідство, щоб виявити, яким способом журналіст Челмерс Робертс довідався про те, що ділося на засіданні Крайової Ради Безпеки, головою якої є сам президент Айзенгавер. Агенти ФБІ запитували журналіста Челмерса Робертса, звідки він одержав ті відомості які видрукував минулого року в щоденниках „Вашингтон Пост" і „Таймс Геральд". В першій публікації, яка появилася 5 листопада 1954 року, що ЗДА укладають договір із урядом Націоналістичного Китаю, сказано було про те, що Націоналістичний Китай не сміє вести провокативних дій проти комуністів. В другій публікації, надрукованій 8 листопада 1954 р. повідомлялося про те, що три члени Об'єднаних Шефів Штабу і державний секретар Джан Фостер Доллес вважають, що ЗДА мають атакувати комуністичний Китай з повітря, коли треба буде не допустити до нападу комуністів на острови Матсу і Кемой. Робертс заявив агентам ФБІ, що він не бачив жадного урядового документу, перед надрукованням згаданих публікацій, і що в зв'язку з цією справою закон не був порушений. Але він відмовився сказати, яким способом здобув ці секретні відомості з Крайової Ради Безпеки.

Спека і пожежа лісів в Каліфорнії

Лос Анджелес, Каліфорнія. — В Лос Анджелес панує вже 8 днів велика спека, і температура в тих днях виносила понад 100 ст., а в деяких днях доходила до 110 ст. Внаслідок цієї нечуваної спеки згинули вже понад 80 осіб. Одночасно повідомлено із Сан Франсіско, що там горять ліси, і від тієї пожежі загрожене місто Ірека. Досі згоріли вже тисячі акрів лісу, і важко цю пожежу опанувати кільком тисячам пожежників, бо всі дерева в лісі сухі внаслідок довгої спеки.

Секретар здоров'я про вакцину д-ра Солка

Вашингтон. — Секретар здоров'я Маріон Б. Фолсом заявив, що всі дані свідчать про те, що вакцина д-ра Солка є добрим засобом забезпечувати нащеплених проти дитячого паралічу. Це є перша урядова заява про те, що щеплення вакциною Солка успішне в поборюванні полію. У радієвій промові Фолсом ствердив, що згідно з статистичними даними, нащеплені діти майже в чотири рази менше хворіли на полію, як діти нещеплені. Те саме ствердив недавно і Уряд здоров'я Нюйоркського стейту. Федеральний Уряд Здоров'я досі не займав становища в цій справі, бо ще не всі статистичні дані. Крайова Фундація для Поборювання Дитячого Паралічу має тепер стільки вакцини Солка, що зможе в другій раз нащепити всіх тих дітей, які вже раз були щеплені. В найближчому році, заповідає Фолсом, вакцини буде стільки, що можна буде нащепити дальші річники шкільних дітей — від п'яти до дев'яти років.

В АМЕРИЦІ

● **Архиєпископ** польських скитальців в Европі, Йосиф Фелікс Гавліна, прибув з Риму на двомісячні відвідини до ЗДА. Він заявив журналістам, що Захід не повинен забувати Польщі і тих східньо-европейських держав, які століттями боролися за свою волю. Народи Східньої Европи, — сказав він, — вірять Західові, і не вільно вбивати в них цю віру.

● **Уряд** бразилійської провінції Сан Павльо зліквідував тюрму на так званому „Чортовому" острові, а в'язнів перевів до інших тюрем. В 1938 і 1952 роках в цій тюрмі вибухали криваві повстання в'язнів.

● **Поліційні відділи** в Гобокені, Н. Дж., припинили бійку між 200 юнаків — порториканців та італійців американського роду. Двадцять поліцистів було поранених, а 12 юнаків забрано до шпиталю. Бійка виникла під час релігійного свята. Поліція арештувала сімох хлопців.

● **На зборах Американського Фармакологічного Т-ва** д-р Кеннет В. Кочрен розповів про новий лік, який забезпечує проти І-го Магонісового типу дитячого паралічу. Цей лік називається „геленін", і його з успіхом випробувано на мавпах.

● **У порті Сан Франсіско** спущено на воду 42,000-тонновий літаконосець „Бон Гом Ричард", перебудований коштом 67,000,000 долярів. Під час перебирання команди над літаконосцем кружляли джетові літаки.

● **Хоч цьогорічний** фестиваль не збільшив руху в крамницях, готелях, ресторанах і т. п., бо була невідповідна погода (гаряч, велика вологість і гурагани), місто Ню Йорк плянує зорганізувати „Літній фестиваль" також в 1956 році.

● **Президент** Айзенгавер наименував буршу секретарку здоров'я, виховання і добродійности Овіту К. Гоббі членом Комітету для виховних справ при Білому Домі. В листопаді цього року Комітет має обговорювати програму поліпшення виховної справи в ЗДА.

● **Суд присяглих** в Самнері, Мо., оправдав двох 35-річного Дж. В. Мілена і 24-річного Роя Браєнта в убивстві 14-річного муринського хлопця Луїса Тілла, який, нібито, образив білу жінку. Обвинувачені застрелили хлопця, а трупа його вкинули в річку.

Президент домагається поширення інформацій „Голосу Америки"

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер домагається, щоб ЗДА „використали дух Женеви" і поширили інформації про ЗДА в державах комуністичного світу при допомозі радіо „Голос Америки". Директор Інформаційної Агенції ЗДА Теодор С. Страйберт сказав, що після конференції Великої Чвірки в Женеві витворилася атмосфера, в якій ЗДА з успіхом можуть говорити правду про „мирні змагання президента". Президент схвалив проєкт Страйберта про поширення американської кампанії за мир при допомозі „Голосу Америки" та інших засобів. Але республіканський сенатор Джордж В. Мелон, який вже дев'ять днів перебуває в СССР, заявив у Москві що він вважає, що видатки на „Голос Америки" треба було б зменшити, бо „зовсім не видно, щоб народи СССР бунтувалися проти свого режиму". Тому, гадає цей сенатор, не треба витрачати грошей на „безплідну пропаганду.

Страйк в нюйоркському порті може поширитися на інші східні порти

Ню Йорк, Н. Й. — Спілка Міжнародних Вантажників покинула працю в усіх причалах Нюйоркського порту, і 13,000 портових вантажників не вивантажує товарних кораблів і не працює при вивантажуванні особових кораблів, в наслідок цього 40 вантажних кораблів стоять в портах Ню Йорку, Брукліну і Джерзі Сіти. Сподіваються, що в найближчому часі цей страйк пошириться на порти в Філядельфії, Балтиморі і Бостоні. Районовий директор Спілки Міжнародних Вантажників у Бостоні Деніел Дж. Доновен заявив, що він просить спілкову раду, щоб підтримала вантажників у Ню Йорку. Представники вантажників заявляють, що залишення праці, — це не є страйк, бо спілка не має жадних претенсій до працедавців. Це тільки має бути демонстрація проти двостейтової Портової Комісії, яка, як твердять вантажники, не відповідно поводиться з робітниками. Вантажники домагаються, щоб губернатори стейтів Ню Йорку і Ню Джерзі, Гарриман і Майнер прослідили цю справу, але вони відмовилися інтервеніювати в цьому спорі. Найвищий Стейтовий Суд підписав наказ, щоб вантажники повернулися до праці. 170 працедавців зголосили в Найвищому Суді вимогу, щоб Спілка Міжнародних Вантажників заплатила їм 10,000,000 відшкодування за те, що кораблі стоять не вивантажені. Вантажники нарікають, що Портова Комісія надуживає своєї влади, слідить за робітниками в їхніх домах, турбуючи їхні родини, та що несправедливо поводиться з тими робітниками, які були судово карані, не дозволяючи їм включитися в позитивну працю.

Продовжуються наради про роззброєння

Об'єднані Нації. — Підкомісія Об'єднаних Націй для справ роззброєння продовжує свої наради за закритими дверима, отже у неприявності представників преси. На останньому засіданні головував совєтський делеґат Соболев, згідно з черґувальною системою головування. Він усе ще не дав відповіді на останню пропозицію през. Айзенгавера про обмін військовими інформаціями та право взаємної летунської контролі над військовими об'єктами в СССР і ЗДА. Проєкт Гарольда Стассена про контролю над спісобами доставки атомової зброї (літаки й ракетні стрільна) будив то не викликав великого задоволення з стороны делеґатів. Французький делеґат Мош переконував членів підкомісії, що найдоцільнішим засобом зменшення дальшого зброєння є зменшення видатків на військо, — отже редукція військових бюджетів. Все ж, за американським поглядом, редукція військових бюджетів може бути тільки тоді спасенна, коли водночас буде встановлена система загальної інспекції і контролі зброєння в усіх країнах.

4-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД ДЕЛЕҐАТІВ БРАТСТВА к. ВОЯКІВ 1. УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА В ЗДА

Ньюарк. — В днях 3 і 4 вересня 1955 в приміщенні „Чорноморської Січі" відбувся З'їзд делеґатів Братства к. вояків І. Української Дивізії. На З'їзд прибуло 35 уповноважених представників 9 станиць Братства в ЗДА, уповноважених і членів Краєвої Управи та члени Братства. Делеґати вибрали президію з'їзду: пполк. Р. Долинський, д-р В. Прокопович, В. Лотоцький та Р. Кочержук. З'їзд мав стисло діловий характер і відбувся при участі лише членів Братства. Основною темою нарад було питання дальшої форми Братства на терені ЗДА, дальші завдання Братства та спосіб їх здійснення. З'їзд позитивно полагодив актуальні проблеми Братства в ЗДА та устійнив напрямні дальшої праці. Делеґати вибрали нову Краєву Управу в складі: голова: інж. І. Скіра, заступники голови: мґр. О. Городиський (одночасно референт Музею та Архіву Братства) та пполк. Р. Долинський (одночасно референт інформації та зв'язку), секретар: В. Лотоцький, фінансовий референт: О. Білик, організаційний референт видань: В. Гриньох, референт зв'язку з молоддю: Е. Шипайло, референт суспільної опіки: мґр. Б. Артимишин, вільні члени: о. А. Микита ЧСВВ, А. Тимкевич. Контрольна Комісія: Е. Михайлів, М. Головчак, інж. В Забродський. Товариський Суд: д-р В. Прокопович, В Будний і М. Оглюк. В ніж нарадах З'їзд прийняв резолюції.

„В чужому пір'ю" на „Союзівці"

Напередодні великого осіннього фестину на Союзівці в суботу дня 10 вересня ц. р. виступить драматично-хореографічний гурток „Джерело", що існує при 10-ому Відділі ОДВУ в Ню Йорку. Гурток поставить п'єсу „В чужому пір'ю", сценічну картину на три дії Марії Підгірянки із співами і танками. Ця п'єса з глибоко-патріотичним і виховним змістом є прегарним духовним кормом для української дітвори і молоді. Музика проф. І. Недільського. Сценічне оформлення І. Поліщука. Перед виставою українські народні танці у виконанні учнів проф. Р. Петріни.

Куріння цигарок спричиняє коронарну недугу серця

Ню Йорк. — Число захворінь на коронарну недугу серця на 40 відсотків більше серед чоловіків, які реґулярно курять цигарки, в порівнянні з некурцями. Нові дослідження виявили, що куріння спричиняє товщені утвори в кровоносних судинах, і веде до коронарної недуги серця. Недуги серця і кровоносних посудин — найчастіша причина смертности в ЗДА, а коронарна недуга серця є причиною половини смертних випадків від недуг серця і кровоносних судин. На шкідливість куріння для здоров'я серця вказували вже давніше, а теперішні дослідження тільки потвердили цю здогад. Коронарна недуга серця наступає тоді, коли кровоносні судини послаблюються і не можуть постачати серцю потрібної крови для втримання життєвої сили організму.

ПРЕДСТАВНИКИ УНС ІНТЕРВЕНІЮВАЛИ В ДЕРЖАВНОМУ ДЕПАРТАМЕНТІ В СПРАВІ ПОЛІТИКИ „НЕПЕРЕДРІШЕННЯ"

Вашингтон. — Представники Українського Народного Союзу, користаючи із запрошення бути в контакті з Державним Департаментом у важливих справах загального значення, відвідали минулої середи, 7-го вересня, Державний Департамент та, предложивши відповідне меморандум, у півтогодинній довірочній конференції основно з'ясували проблему політики „непередрішення" і її найбільш шкідливе значення не тільки для поневолених Москвою народів і їх боротьби за волю, але й для інтересів самої Америки, її престижу та для всього вільного світу. Делеґацію очолював гол. предс. УНСоюзу Дмитро Галичин, а її склад, крім нього, входили ще заст. гол. предс. адв. М. Пізнак та редактор „Свободи" А. Драган. Покликуючись на те, що під час довгої конференції в Державному Департаменті, яку мали представники УНСоюзу з нагоди останньої конвенції у Вашингтоні з кінцем травня м. р. представники цього Департаменту запропонували, щоб УНСоюз продовжував цей безпосередній зв'язок, — Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу уважав, що справа т. зв. політики „непередрішення" є до тієї міри важлива і шкідлива, що на неї треба звернути увагу відповідальним державним чинникам.

У меморандумі, який був базою розмови, видвигнено такі арґументи проти політики непередрішення:

Минула виборча кампанія, як і вислід виборів, виявили велику популярність політики визволення серед американської публіки. Не є виключене, що саме таке наставлення американського народу, як і внутрішні труднощі Совєтського Союзу вплинули на те, що совєтський уряд почав шукати і не безуспішну кампанію в справі „мирного співіснування". До цього долучились ще й докраю шкідливі тенденції т. зв. політики непередрішення, що проявляються головно в активності та становищі деяких приватних американських агенцій, заінтересованих в поборюванні большевизму. Принципом політики непередрішення є, щоб усі поневолені народи та їх еміґраційні групи насамперед спільно поборювали большевизм, а щойно по його поваленні думали про своє самовизначення. Проти такої політики солідарно виступають усі поневолені Москвою неросійські народи, вважаючи, що:

1. Україна, Білорусь, Грузія та інші не-російські народи, які становлять суверенні складові частини т. зв. Совєтського Союзу, вже в рр. 1918-1919 скористали з Вільсонівського права на самовизначення та самовизначились виразно і недвозначно найбільш леґальним і демократичним способом, створивши свої незалежні, суверенні національні держави, що були в більшій чи меншій мірі міжнародно визнані;

2. Цього факту самовизначення не поважились заперечити, бодай формально, навіть комуно-російські володарі після того, як вони агресією та насильством окупували ці країни, повалили встановлену там народами леґальну владу та замінили її своїм окупаційним режимом;

3. Американська політика „непередрішення" хоче тепер завернути колесо історії на півсторіччя, іґноруючи законне і формальне самовизначення неросійських народів після першої світової війни і тим самим посередньо апробуючи комуно-московську агресію і насильне заперечення того самовизначення;

4. Політикою „непередрішення" Америка сприяє політиці народовбивства, яку від самого початку та в найбільших і найширших розмірах практикує червона Москва у відношенні до поневолених нею не-російських народів. Бо цілком логічно, що Москва, рахуючись з евентуальністю повалення большевизму та маючи на увазі ослоняване Америкою і вільним світом право на самовизначення з додатком „непередрішення", вже тепер робитиме всі заходи, щоб справу самовизначення „передрішити зі свого боку", себто масовим народовбивством, депортацією автохтонного населення з неросійських територій та заселюванням їх російським елементом створити такі обставини, щоб запевнити собі контролю і панування над чужими територіями теж і на випадок повалення большевизму.

5. Американська концепція „непередрішення" є великом ударом не тільки для поневолених народів, але і для неї самої та для всього вільного світу. Вона створила велику непевність, підірвала довір'я до Америки, спричинилась до замішання серед не-російських еміґраційних груп і стала великим арґументом у большевицькій пропаґанді проти Заходу. Все це витворило докраю загрозливу ситуацію, яку могла б ще опанувати і направити тільки негайна перевірка тієї політики та виразне американське становище в справі визволення і майбутньої долі поневолених тепер Москвою народів.

Всі ці арґументи, як і загальну ситуацію та проблеми політики визволення, самовизначення і непередрішення обговорили представники УНС детально на згаданій конференції з представниками Держ. Департаменту.

Релігійна і моральна єдність є єдиним шляхом, щоб оминути катастрофу — заявляє Папа

Рим. — Святіший Отець Папа Пій XII виголосив промову до 1,500 учасників Десятого Міжнародного Конгресу Історичних Наук, що його відкриття відбулося в Римі в неділю дня 4 вересня ц. р. У своїй промові ствердив Папа, що напруження між расами і народами росте і що єдиним шляхом оминути катастрофу є релігійна і моральна єдність. Він заперечив думку, що католицька Церква ставиться вороже до історії, мовляв історичні процеси — це тільки манифестація зла і гріху. Навпаки, Церква вважає, що все, що діється, відбувається згідно з Божою волею і що Боже Провидіння здійснює в історії свої завдання. Правдивим володарем історії є Бог. В дальшому заявив Папа, що Церква і держава є незалежними силами, але вони не мусять іґнорувати себе і поборювати себе взаємно. Вони, згідно з Божим законом, повинні старатися себе розуміти і співпрацювати із собою. Але, коли державні закони суперечні з Божими, тоді Церква зобов'язана виступити проти них.

АДЕНАУЕР ВІДЛЕТІВ ДО МОСКВИ

НІМЦІ НЕ СПОДІВАЮТЬСЯ НІЯКИХ УСПІХІВ ВІД РОЗМОВ З БОЛЬШЕВИКАМИ

Бонн. — Західньо-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер мав відлетіти в четвер 8 вересня вранці з Бонн до Москви. В середу відбулося ще останнє перед його виїздом засідання західньо-німецької ради міністрів, а після того засідання парляментарної комісії для закордонних справ. Канцлер Аденауер поінформував, як пишуть часописи, міністрів і парляментарів про тактику, яку він застосує в Москві. Він перестеріг їх перед будьяким оптимізмом одначе щодо нав'язання „нормальних" німецько-совєтських взаємин, як — тим паче — щодо об'єднання Німеччини. Щонайвище, мовляв, можна б сподіватися совєтської „уступки" щодо повернення до Німеччини воєнних полонених, що їх все ще большевики тримають, як примусових робітників у різних таборах невільницької праці, при чому німці рахують, що таких німецьких полонених є ще в СССР десятки тисяч. Німецька тактика в Москві має бути така, щоб обмежитись до нав'язання контакту, з'ясування обосторонного становища та залишення відкритими дверей для дальших переговорів. Сам Аденауер буцімто дивиться на свою теперішню подорож до Москви, яку робить в три місяці після отримання запрошення від Совєтів, тільки як на підготовчий і допоміжний засіб для конференції міністрів 4-х великих держав, заповідженої у Женеві на другу половину жовтня ц. р. Ціла західньо-німецька делеґація із технічним персоналом та з тими, що вже перебувають у Москві, нараховує 120 осіб, при чому його найвужчий штаб становить 15 осіб, між якими є також міністер закордонних справ Брентано, представник Західньої Німеччини при НАТО Бляйнкенштайн, проф. Гальштайн й ін. 65 осіб, члени делеґації, прибули вже до Москви спеціяльним поїздом, що його — як пише кореспондент „НЙТаймсу", — могли придумати лише німці, або „екстраваґантні американці" В одному вагоні того поїзду знаходиться радіовисильна станція з цілим вирядінням бюра — це велика динамомашина для постачання струму, 1 вагон ресторанний, три спальні, один конференційний, 2 вітальні, 1 вантажний, один віз 2 люксусові авта, — загалом той поїзд мав 13 вагонів. Для самого канцлера і для головних делеґатів були призначені два великі 4-моторові пасажирські літаки німецької „Люфтганзи". В останніх днях конферував з Аденауером і міністром Брентано заступник державного секретаря Доллеса, Лівінгтон Мерчант, керівник відділу европейських справ. Разом з західньо-німецькою делеґацією поїхало до Москви 82 західньо-німецьких журналістів, тільки як їм Совєти дали візу. Як довго Аденауер буде в Москві — це не відомо.

Совєтський офіцер тримав американського конгресмена цілу годину під револьвером

Вашингтон. — Американський конгресмен, республіканець Джо Голт, вернувшися з подорожі по Совєтському Союзі, розповів журналістам про пригоду, що трапилася йому і його супутникам, урядовцеві американської амбасади. Вони обидва виїхали з Москви до дозволеної для відвідин місцевости Рубльово під Москвою і хотіли відфотографувати місцеву школу і церкву. Їх зупинив розлючений совєтський офіцер із готовим до стрілу револьвером і, не зважаючи на всі вияснення, тримав конгресмена Голта цілу годину під загрозою спрямованого в голову револьвера. Визволив американців щойно совєтський полковник, який переглянувши їх документи, дозволив їм їхати далі. Американський амбасадор Болен подав негайно гострий протест проти такого трактування американських відвідувачів на руки заступника міністра закордонних справ СССР Н. Т. Федоренка, але ніякої відповіді ні перепросин не одержав. Приїхав конгресмен Голт з СССР досить розчарований. За його словами в Совєтському Союзі існує далі військова диктатура, для чужоземних туристів немає там ніякої свободи і вся нова „ввічлива і усміхнена" політика Кремлю є тільки пропаґандою.

В Альжирі зростає протифранцузький терор

Париж. — На передмісті Філіппвіль невідомі люди засипали з-поза корчів стрілами французьку жінку і її п'ятеро дітей, коли вона переходила з ними вулицю. Жінка і трос дітей згинули, двоє поранених. Вбивники втекли. — Французи приписують те вбивство терористичній арабській організації, яка стосує таку тактику, супроти якої всі військові і поліційні засоби безсилі, бо неможливо дати особисту охорону всім цивільним мешканцям північної Африки та виарештувати всіх потенційних прихильників терористичного руху. Французька преса здогадується, що ціллю того терористичного руху, спрямованого, як показує останнє вбивство, навіть проти жінок і малих дітей, є витворити таку нервову атмосферу страху й непевности, щоб французи масово покидали північну Африку. Французів найбільше турбує факт, що те останнє жорстоке вбивство трапилося не в Марокко, а в Альжирі, який є ніби інтеґральною частиною Франції і де панував уже розмірний спокій.

В СВІТІ

● **Шість европейських держав** — Франція, Італія, Західня Німеччина, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ — на нарадах міністрів закордонних справ в одному надморському містечку в Голляндії ухвалили деякі постанови щодо „спільного ринку", затвердження співпраці транспортних засобів та вживання атомової й іншої енерґії для господарських цілей. Преса називає це „кроком вперед до европейської єдности".

● **Комісія** в справах перемир'я між Ізраїлем і арабськими країнами прийняла резолюцію, яка осуджує як жидів так і арабів за порушення перемир'я стріляниною в дні 22 серпня, наслідком якої згинули три особи. Члени комісії заявили, що свідчення, хто розпочав стріляння першим, неможливо.

● **Еспанський сірий обивател**ь, Максімо Бендрес, побачив чотири роки тому в антикварній крамниці у Мадриді образ, який йому сподобався, але він не купив його, бо купець зажадав за нього високу ціну — коло $250. Недавно цей образ купець продав йому за $38.36. Коли він похвалився купленим образом перед своїм приятелем, кустосом музею, останній ствердив, що це — оригінальний твір славетного маляра Мурільйо вартости $100,000. Інші фахівці потвердили це. Образ представляє св. Фелікса, якому малинький Ісус дає шматок хліба.

● **Капітан летунства Пітер Тавзенд**, за якого нібито має вийти заміж княжна Маргарет, сестра королеви Єлисавети, прибув на кілька днів до Англії з Бельгії, де він є летунським аташе в американській амбасаді. Коли під час безкету в бельгійській амбасаді в Лондоні журналісти запитали його, чи буде він поїдуче плани дійсно реальні, він відповів: „Почекайте, то побачите!"

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

СВЯТОЧНА МАСАКРА

Минулого понеділка було Свято Праці, що, практично, тривало три дні, з уваги на вільні від роботи суботу і неділю. Щороку за кілька днів перед святами кожний до них приготовляється, щоб провести їх найприємніше і найкорисніше для себе і своєї родини. До такої приємности зараховується в першу чергу відвідини рідних чи знайомих у ближчій чи дальшій місцевості, відвідини інших міст та місцевостей і взагалі прогулянки автомобілем у ближчі чи дальші околиці. Тим часом, кожне таке свято кінчиться у нас, можна сказати, святочною масакрою.

Підсумки останнього Свята Праці та зв'язаного з ним довшого „вік-енду" жахливі: 445 згинуло в автомобільних випадках, 75 втопилось і 75 впали жертвами інших нещасливих випадків. Майже пів тисячі вбитих на дорогах це — справжня масакра. Вона тим жахливіша, що не є якоюсь стихійною катастрофою, але є річчю майже плянованою, що повторяється при кожній подібній нагоді. Дійшло до такого трагічного курйозу, що статистичні бюра, зокрема Крайова Рада Безпеки, при кожній такій нагоді вже за кілька днів наперед проголошують передбачення кількости таких випадків, яке справджується з дуже малими відхиленнями.

Масакра на дорогах відбувається не тільки під час свят, але кожного дня. Під час свят вона тільки збільшується. А цілорічний результат: понад 35,000 трупів і приблизно 1,500,000 калік! Значить, на американських дорогах упродовж року „з приємністю" гине або зазнає покалічень багато більше осіб, ніж було вбитих, поранених і згинулих безвісти американців упродовж Корейської війни.. На дорогах гинуть не тільки чоловіки, але й жінки і діти, гинуть старі і молоді, гинуть наглою і насильною смертю; нею загрожений кожний, що виїхав на дорогу автомобілем, цим справжнім символом американського поступу і добробуту.

Країна та її відповідальні керівники, як і вся відповідальна частина суспільства, до глибини душі затривожені таким розвитком. Свідчать про це хоч би невпинні пересторогн і заклики до обережної їзди, свідчить про це спеціяльна увага у вихованні, свідчить крайове та стейтове законодавство. Але всього цього не вистачає. Масакра на дорогах не зменшується, але збільшується. Вона загрожує дальшим розвитком, відповідно до чимраз більшого зростання кількости автомобілів. Минулого року зареєстровано в Америці 58,000,000 автомобілів, у цьому році сподіваються, що ця кількість дійде до 61,301,000, а впродовж найближчих десяти років перевищить 80,000,000. Розбудова доріг, хоч і яка інтенсивна, все ще не додержує кроку продукції авт.

Проте, не дороги, не автомобілі і не що інше, а тільки і одино люди, що керують автами, є причиною цієї страшної масакри на дорогах, і тільки вони за неї відповідальні. Статистика показує, що причиною більшости нещасливих випадків є занадто швидка їзда. Але є нею частинно і занадто повільна їзда на шляхах, призначених для швидшої їзди. Багато нещасливих випадків трапляється через уживання алькоголю та через неуважність. В нещасливих випадках найбільше замішані молоді люди.

Всі заклики до обережности, всі просьби і мольби пошанувати життя, якщо вже не своє, то бодай інших, не дають бажаного результату. Масакра триває. Але статистика виявляє радикальне зменшення катастроф на шляхах, охоплених суворими законами та збільшеною кількістю осіб, що стоять на сторожі законів. Бо дуже мало є таких, що відважуються на швидшу, ніж дозволена, їзду або допускаються неуважности чи легковаження комунікаційних знаків, побачивши перед чи за собою поліційний автомобіль чи мотоцикл. Уже така дивна людська вдача, що не боїться наглої й несподіваної смерти, але боїться 10 долярів кари.

В кожному разі, постійно зростаюча масакра на дорогах стає одною з найголовніших і найгрізніших проблем країни. Виявляється, що всі дотеперішні протизаходи — невистачальні. Не вистачає ані дотеперішніх просьб, ані дотеперішніх грозьб. Не вистачає ані поліпшування шляхів, ані законодавства, ані виховання. Значить, треба відповідно збільшити всі дотеперішні заходи і треба шукати нових. Треба повести справжній хрестоносний похід проти страшної масакри на дорогах, що коштує країні стількох втрат у житті і майні. Такий хрестоносний похід повинен почати кожний з нас, і почати його ... від себе самого.

РОБІТНІ ДЛЯ СТАРШИХ РОБІТНИКІВ

У Шікаґо постала організація під назвою „Досягнення старших" (Senior Achievement), яка має на меті дбати за працю для осіб, старших за 60 років, однаково, чи вони вже перейшли на старечу пенсію, чи втратили дотеперішню працю й стали безробітними. Іде про те, щоб дати постійну працю таким людям, які не можуть без неї жити.

Це — проблема з одного боку психічна, а з другого економічна. Деякі старші люди, які не мусять лежати в ліжку, так звикли до свого заняття, що не знають, як провести час. Донедавна багато таких осіб сподівалися, що, після хвилевого безробіття ,вони десь таки „притуляться". Одначе, зголосившися до різнородних бюр праці, вони побачили, що їх, навіть після терпеливого вижидання, до роботи не кличуть. Згодом вони переконалися, що бюра праці не беруть поважно зголошення до праці осіб, які покінчили 60 або й менше, років життя.

Рада Крайової Промислової Конференції провела дослідження підприємств, які разом затруднюють понад чотири мільйони робітників, щоб довідатися про їхню політику супроти старших наємців у справі переведення їх на пенсію. Стверджено, що 48 відсотків таких підприємств прийняли засаду обов'язкового пенсіонування осіб, що досягнули 65 років життя, 25 відсотків застановляються над кожним робітником зокрема, а 15 відсотків мають „автоматичну" систему, тобто з-правила переводять робітника на старечу пенсію, коли прийде час, а тільки виймково затримують когось з огляду на його придатність. Значить, пересічно більше ніж половина робітників мусить переходити на пенсію.

Статистика виявляє, що пенсіонери не завжди забезпечені фінансово для втримання свого життя. З людей, що зголосилися в шікаґівському центрі „Досягнення старших" більшість заявляють, що вони заробляли річно понад 4,000 дол., і тепер їм не вистачає на прожиток пенсія в 1,225 дол. Зменшення прибутку дуже відчувають ті, що не мають своїх власних домів, а ще більше ті, що ще мають когось на утриманні. Очевидно, що вони мають право голоситися до міських бюр за додатковим утриманням, одначе цей додаток не так легко дістати.

З тих, що навіть мають вистачальні фонди на життя, деякі непокояться — а що буде з ними за кілька років? Щойно на третьому місці опинилися ті, які без праці не можуть існувати, а самі не годні створити собі варстат праці.

Підприємства, які не хочуть затруднювати старих людей, твердять, що їм не оплачується їх тримати, бо за них треба платити суспільне забезпечення. Це спричиняє великі витрати тим підприємствам, у яких робітник не може осягнути пересічний успіх праці. Отже, оплати на суспільні забезпечення і податки від будинків та обороту не дозволяють підприємцям церемонитися з старими робітниками.

Від 1959 року оплати до фонду суспільного забезпечення підвищаться на два відсотки для обидвох сторін — для працедавців і для наємців. Щоб забезпечити працю для старших осіб, деякі суспільні діячі пропонують зменшити оплати до суспільного забезпечення підприємців за осіб понад 65 років життя, і в такий спосіб допомогти затримати на роботі тих, що хочуть далі працювати. Філянтропи вважають, що такий проєкт оплатиться як підприємцям, так і федеральному урядові, бо він одержуватиме прибутковий податок від робітників, які, коли переходять на старечу пенсію, від податку звільняються.

Це — лише проєкт. Щоб його схвалив Конґрес, треба ще довгих студій і агітації. Тому шікаґівський плян організації малих підприємств, що їх можна було б примістити навіть в одній кімнаті, пробує розв'язати кілька питань. Перше: питання для старших осіб, що втратили працю, але не мають права на пенсію; друге: затруднення для пенсіонерів, які не можуть вижити з пенсії; третє: спеціялізація робітень для осіб, що давніше не мали фаху, а тепер, на старість, не можуть через це дістати роботи.

До заснування малих робітень приступили вже великі підприємства — Дженерал Моторс, Інланд Стіл, Вісболд Фавндейшен. Вони вже склали 30,000 дол. на опрацювання плянів та підшукання місць для заснування таких робітень і сподіваються, що за два-три роки плян буде вже себе оплачувати. А старші люди сподіваються, що хтось має на увазі їхнє важке положення.

(С)

І. Світ

ЧИ НЕ ПРИЙДЕ ЧЕРГОВА ЗМІНА?

За сучасним намаганням большевиків усміхатися на всі боки чи не криється велика, якої ще не бувало, внутрішня криза у Кремлі? Це питання раз-у-раз постає у кожного, хто слідкує за подіями поза залізною завісою.

На закінчення подорожі по СССР американські фармери мали в Москві розмову з Бенедіктовим, міністром сільського господарства, комісаром в справах експлюатації селянства. В цій розмові виявилося чимало цікавих і важливих даних. Поперше — совєтські сільсько-господарські статистики брехали на протязі довгих років. Гаррі Шворц з „Ню Йорк Таймсу" в своїй статті з 22 м. м. дає аналізу цієї розмови. Напр. Маленков говорив у жовтні 1952 р., що Совєти в тому році зібрали 130 млн. тонн збіжжя, і збіжева проблема яка вважалася найбільш гострою — розв'язана певно й остаточно. А сьогодні виходить із слів Бенедіктова, що врожай тоді дав тільки 98-100 мільйонів тонн, отже на 30 млн. менше.

Не будемо наводити інших даних, — вони цікаві для спеціялістів.

Вказується також, що в минулому році в Україні була така велика посуха, що тільки врожай на Сибіру та з інших частинах Совєтського Союзу дав можливість пережити якось рік. Тепер виглядає навпаки: посуха була в Казахстані та Сибіру, якраз в тих краях, на які покладали усі надії Хрущов та інші кремлівські достойники.

Обмін інформаціями між американською делеґацією та Бенедіктовим дає досить багато матеріялу для обдумування. Одне стає ясним, що совєтські пляни весь час не виконуються, і причина цього не тільки в посусі, а головно в диктаторській системі, як коректно зазначив один з американців: „індивідуальні господарства мусять мати більше ініціятиви в плянуванні засівів і програмі плекання худоби та свиней... селяни мусять одержати більше матеріяльної допомоги для збільшення продукції... більше уваги має бути присвячено освіті жінок..."

Найбільше уваги, очевидно, совєтська адміністрація зверне на опінію американців щодо „кукурудзяних плянів" на просторах Сибіру та Казахстану. 21 липня в „Свободі" ми вже писали, що ґрандіозні пляни в Казахстані можуть привести до катастрофи. Тепер американці висловилися, що на цих нових землях вигідніше й практичніше сіяти не кукурудзу а сорґо або гаолян, певні види субтропічного проса, поширеного в Китаї й Манджурії. Ці види багаті на т. зв обернений цукор-сироп і дуже надаються для годівлі худоби та свиней. В Манджурії гаолян — основний харч для селянства.

Совєтське хазяйнування, як вказали американці, може привести до знищення верхніх шарів ґрунту й позбавлення Казахстану цієї цінної основи сільського господарства. Рівночасно вони вказали, як боротися з ерозією ґрунтів. Адже кожний, хто жив в Україні, зокрема на Слобожанщині, знає, якої шкоди завдають суховії улітї, коли буває мало опадів.

В іншій статті-кореспонденції з Москви ми читали, що американці рекомендували розвивати в Казахстані скотарство, бо це було б більш економно з огляду на кліматичні умовини краю. Кореспондент „Н. Й. Таймсу" К. Даніель писав 23 травня ц. р. після своєї подорожі по Казахстану, що підсоння цієї країни страшне: взимі сніг досягає грубини 6 стіп. а влітї віє з півдня сухий вітер. Це — неправда, бо в Казахстані взимі віють вітри і сніг задержується тільки з заглибинах та біля гір, а на степових просторах він переноситься з місця на місце, і тому навесні дуже мало води дістається до ґрунту. (Див. Географія С. Суслова, азійська частина СССР. Москва 1947 р., стор. 390-400).

Але поза цим найбільш зажливою справою є людина, її інтереси й спроможності. „Будування соціялізму", якого ніхто, крім бюрократів, не хоче, — основа всіх турбот, і тільки із зміною всієї політичної системи була б можливість налагодити забезпечення харчами всього населення.

В розмові Бенедіктова з американськими фармерами вийшли на поверхню також деякі дані про стан скотарства, заробітки селянства та ін., але всі ці матеріяли потребують докладного вивчення, щоб зробити з них певні висновки. Однак, стає ясним, що ґрандіозні пляни „освоєння" нових земель доведеться змінювати. Мацкевич, голова совєтської „колгоспної" делеґації вже навіть заявив у Вашінґтоні 23 м. м. на пресовій конференції, що у плянї використання нових земель в Казахстані будуть пороблені великі зміни. Він сказав, що частину земель, вжитих під плекання збіжжя, повернуть під пасовища і засів кормових трав та сорґо, як то радила американська фармерська делеґація.

У „Свободі" 7 квітня мин. року ми писали, що більшість просторів у Казахстані надається лише для пасовищ. Тепер це оправдується повністю в признаннях Мацкевича. Невідомо тільки, як будуть умотивовані ці зміни в совєтській пресі й пропаґанді.

Отакі наслідки цієї подорожі, що започаткувала серію інших. Позитивним у ній є те, що совєтські представники вперше визнали, що методи праці в капіталістичних краях більш раціональні та успішні, хоч Мацкевич не погодився з тим, що „американська система вільної ініціятиви більш продуктивна, ніж совєтська колгоспна". Але як міг би представник невільничої системи з тим погодитися?

АДЕНАУЕР У МОСКВІ

Приїзд до Москви 79-літнього канцлера Федеративної Республіки Німеччини, як звучить офіційна назва Західньої Німеччини — це найбільша політична сенсація і водночас історична політична подія. Вона може ще яскравіше віддзеркалює змінливість часу і відносин, як недавні відвідини у Вашинґтоні японського міністра закордонних справ Шіґемітсу, що десять років тому підписав на американському літаконосці безоглядну капітуляцію Японії, а незабаром після того був засуджений, як воєнний злочинець і відсидів 2½ року у в'язниці. Десять років тому Німеччина перестала існувати, як політичне поняття. Вона стала лише географічним поняттям, „білою картою" для всяких експериментальних плянів, включно з пляном Морґентау про перетворення Німеччини на „Картоффельлянд". Руїни, розмонтовування решток фабрик, масове безробіття, мариво голоду, безпросвітня нужда, жалоба після погиблих і неспокій за долю сотень тисяч полонених, поруч із найглибшим психічним потрясенням, коли провалилися в безвість усі вчорашні боги, — це була направді одна з найбільших національно-державних катастроф, що їх знає всесвітня історія. Впродовж десяти років сталося таке одно з найбільших в історії відомих „чудес", коли, як мітичний Фенікс із попелу, відродилася та частина Німеччини, що залишилась по західньо-демократичному боці. На місці руїн виросли нові будівлі і зацвіли квітники, розвинувся новий промисел, торгівля стала небезпечним суперником на закордонних ринках збуту, в усіх ділянках життя настав зразковий лад, нарід піднісся на ще вищий від передвоєнного щабель добробуту ,а політично ця напівдержава стала поважним міжнародним чинником. Усе ж воєнна проґра залишилась ще у вигляді тієї кривавої смуги — залізної заслони, що перетинає живий німецький організм на дві частини: західню, демократичну, воскреслу й відбудовану, з 50 мільйонами населення, і східню, підсовєтську, скомунізовану, що перебуває на совєтському рівні господарської веґетації, з 18 мільйонами німців.

Конрад Аденауер, покликаний 15 вересня 1949 року на канцлера Західньої Німеччини, виявився мужем Провидіння, який доказав собою ще раз відому історичну правду: великі народи видають з себе в критичних хвилинах великих мужів. Брюнінґ, Штреземан, ген. Сект Ратенав, Шайдеман і Лебе рятували Німеччину після проґри у першій світовій війні і відбудували її державний правопорядок та економічну і політичну силу, а Конрад Аденауер став у проводі всіх тих, що склались на таку Західню Німеччину, якою вона є тепер, після десяти років. Проте, він не поїхав до Москви, як тріюмфатор. Судячи з голосів найповажніших органів західньо-німецької преси, німецька демократична верхівка свідома надзвичайно прикрої ситуації, в якій вона опинилась, — ситуації, в яку большевицька дипломатія вманеврувала не тільки Аденауера, але й разом і з ним весь західній світ.

Річ у тому, що Аденауер поставив ,так би мовити ,на західню карту. Коли на Потсдамській конференції раннім літом 1945 року її учасники, у виконанні Ялтинської конференції з лютого того року, поділили Німеччину на чотири зони, повіривши в можливість гармонійної співпраці Альянтської Ради Високих Комісарів у Берліні, ніхто ще не знав, що вся та концепція завалиться так швидко, як завалилась взагалі рузвелтівсько-сталінська концепція „співіснування". Замість того „співіснування" настала „холодна війна", і її найгарячішим тереном стала якраз Німеччина. Тоді-то, як продукт тієї холодної війни, постала проклямована 23 травня 1949 р., Федеративна Республіка Німеччини, в оперті на Захід. Слідом за тим актом проклямовано у Східньому Берліні 7 жовтня 1949 р. „Німецьку Демократичну Республіку", як совєтського сателіта. Таким чином, замість чотирьох зон, постали дві, відмежовані залізною завісою. І від названих дат відразу найболючішою проблемою була і по нинішній день залишилась проблема об'єднання німецької країни. Поки в західній частині йшов процес матеріяльної й організаційної відбудови, доти ця проблема не відчувалась ще так гостро. Західньо-німецька політика шукала на Заході господарську й політичну підтримку. Холодна війна розгорялась, і під впливом загострення

(Закінчення на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Китайський комуністичний уряд звільнив несподівано знову тепер вже 12 цивільних американських громадян, ув'язнених і задержуваних в Китаї проти всіх міжнародних писаних і неписаних прав. Звільнюючи 11 американських летунів, комуністи проголосили, що це суд розглянув ще раз їх справу і вирішив їх уласкавити. Обіцюючи звільнити тепер цивільних американців, комуністи подають знову, що всі вони зможуть виїхати з Китаю, якщо вони цього схочуть і подадуть прохання про ... дозвіл на виїзд. Водночас із цим новим „мирним жестом", китайські комуністи не забувають про Формозу і — як подають часописи — засипають вже цілком не мирним, але гарматнім вогнем острови напроти китайського материка, зайняті китайськими націоналістами. І водночас ці ж комуністи підтримують комуністичних „повстанців" в Малаї і в Бурмі, озброюють ворохобників в Ляос і не забувають про північно-корейських комуністів, засобляючи їх в усі потрібні для дальшої війни воєнно-важливі матеріяли.

∴

Політику мирних жестів, дружніх усміхів і відвідин продовжує і Москва. Московські „Правда" й „Ізвєстія" завели вже окремі довжелезні колони повідомлень про відвідини чужоземних делеґацій в Совєтському Союзі і не відбігає від них далеко й американська преса, повідомляючи кожного дня про такі чи інші відвідини американських суддів, сенаторів, конґресменів та інших діячів в СССР. Американському судді Найвищого Суду Даґлесові обіцює генеральний прокурор СССР змінити совєтський кримінальний кодекс і зробити його таким ліберальним як ... французький, американському амбасадорові Боленові й іншим дипломатам показують секретну досі совєтську атомову станцію і т. д., і т. д. Але знову ж таки водночас совєтські амбасадори пропонують наполегливо зброю і воєнний матеріял арабським державам, що рвуться до війни з Ізраїлем, затіснюють дружні взаємини з Єгиптом і його прем'єром Нассером і продають єгиптянам стару і нову зброю, а вони вже із свого боку підтримують і протифранцузьких повстанців в Альжирі і в Марокко, і протианглійський рух у Судані і час-до-часу вправляються в стрілянні з цієї зброї в області Гази в сутичках з ізраїльськими вояками... Коротко кажучи на другому боці коекзистенційної медалі пишається й далі міцно затиснений комуністичний п'ястук — привіт і символ комуністів.

ДНІПРО

Не знаю, як тече
і голубіє Сена,
Як Темза піниться,
закована в ґраніт.
Проте, на ввесь широкий,
многолюдний світ
Нема ріки
милішої для мене
За тебе, Дніпре мій.
Стрічаючи зорю,
Зійду на кручу я —
ти, шумний, підо мною.
І легко так стає,
і глибше я люблю
Цю землю радісну,
омивану тобою!

ЄВГЕН ФОМІН

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

17

Великодні Свята 1919 року застають нас на станції Кишиневі. Які сумні свята! Їсти є доволі, але у вагонах, оточених румунською вартою, яка забороняє нам іти не тільки до міста, але навіть і на станцію. Немає святочного настрою.

Щоб хоч трохи розважити себе, кількох нас заміряє пробратися на станцію до буфету, що нам і удається. Даємо в дарунку румунській варті один фунт цукру, і варта охоче погоджується нас пропустити.

Між іншим: румунські військовики, навіть високі старшини, були такі ласі на наш цукор, що за декілька фунтів його можна було невідомо що зробити і наброїти — безкарно.

На станції в буфеті чимало різних страв, але все то не наше, не смакує. Хліба майже немає, є лише мамалиґа, яка нам не смакує.

Вертаємось до вагонів сумні. Так добре пам'ятаємо Великодні Свята минулого року, які ми провели на станції Дебальцево!

Переїжджаємо дві станції за Кишинів і тут довший час стоїмо. Від часу до часу виладовуємо коней з вагонів, та проїжджаємо їх, аби не застоялись. Але надалі думаємо таких проїздів не робити, щоб не напитати якого лиха. У нас коні добрі, особливо мій кінь, якого я купив у Балті. Чистокровний „донець", гарний та прудкий. У румунів аж очі світяться, боїмось, щоб не відібрали. Навіть один їхній генерал приїздив, хотів кілька коней купити.

Тиф

Сидимо усі, старшини і козаки, в товарових вагонах, навіть без прич.

Коло мене спить пор. Конокотін, який нараз одного ранку (ще не вставали) зривається з постелі та розмахуючи руками і балакаючи щось нескладно — біжить у поле, часдо часу падає, підноситься і знову біжить. Нас кількох побігло за ним. Що сталося? — думаємо.

Він хворий — тиф!

На третій день після того випадку я проїжджав свого коня та почув, якби мені щось бракувало: голова не болить, а так, якби не моя стала, усе тіло аж горить.

Плямистий тиф!

Відвезли до румунської польової лікарні, а там уже повно хворих на тиф. Ставлення погане, недбайливе. Попросиш води, то санітар прийде (сестер-жалібниць майже не бачив) та замість води дасть кілька стусанів під ребра. — Чого непокоїш людей — каже. — Лежи тихо. Ще добре, що були які-такі ліки.

Виздоровлюю.

Мені, що сам тільки на ногах держуся після слабости, доручають кільканадцять таких самих напів-небіжчиків, щоб з ними їхати на Хотин, а там через Дністер та до свого полку. По дорозі румунські вояки здирають з нас усе можливе убрання, а хто хоч трохи боронився (яка там оборона була, коли від вітру з ніг валився!) — той порядно діставав.

Ночували ми в якомусь селі по дорозі. Село українське, добре нас прийняли, нагодували. Виходимо з села, а в мене і в кількох інших знову поворотний тиф!

Лікарів ні жадних ліків немає. Живіт міцно болить. Товариші радять попросити у якої господині сухих грушок, наїстися, то перестане. Наївся грушок, бо радили „від щирого серця"; чуть дуба не дав.

Ведуть хлопці під руки, бо сили немає іти. А одному ж не залишатись мені. Прошу їх, аби не залишали, бо згину, до хати ніхто з господарів не хоче прийняти. І не залишили — спасибі їм. Непритомного так і волікли зі собою попід руки.

Ми, хворі і бувші хворі, уже на Поділлі, на Україні. Уже відношення селян цілком інше: і годують по-людському і пішки не йдемо, посадили на вози.

Недалеко коло села Жванець на Поділлі доганяємо полк.

У полку застали третину усього складу. Решта хворі на тиф, позалишались по селах, або лежать у шпиталях. Старшин, давніх Богданівців, тільки кількох. Одні уже по тифі, другі приготовляються до тифу. Командиром полку нова чужа людина.

Приходять до мене старшини полку, що ще сяк-так рухаються і кажуть, що треба щось робити, бо де ж це видано, щоб Богданівцями та командував не наш Богданівець? Є у нас здоровий ще сотн. Кириченко, „георгіївський кавалер", старий Богданівець, хоробрий старшина, так чому ж йому не бути командиром полку? Його чомусь то на командира не призначили, а самому йому не випадає про це говорити у штабі Дивізії.

Іду я до нового командира полку (прізвища не пам'ятаю) та й кажу йому, що наказ є наказ, ми повинні і будемо його слухати, бо його призначили командиром полку, але було б краще для нього і для нас, коли б його у нас не було. Нехай робить, що хоче, але це для нас, найстаршого полку в Українській Армії, просто сором, що нами не командує старий Богданівець.

Мав совість, чоловік. Сам ужив заходів, щоб його перенесено до другої частини. Командиром полку став сотн. Кириченко.

По усіх попередніх „митарствах" я почуваюсь, як у себе вдома. Козаки дбають, молоком з медом поять. Десь у добрих людей дістають те все, бо у мене грошей ані шага. На коні ще їздити не можу, заслабий, та і не хочеться: забрали румуни мого „Дончака".

Знову черевний тиф!

Кладуть мене (бо сам не можу) на фіру, вимощену сіном, сідає зі мною джура Козаченко (вбитий пізніше в Зимовому Поході), який має завезти мене до шпиталю в Кам'янці Подільському. По дорозі так усе тіло болить, що я прошу джуру залишити мене на полі, нехай спокійно умру, нехай мене не трясе. Та джура впертий козак був. — Лежіть, — каже, — мовчки, а як по дорозі не помрете, то далі якось воно буде. Може видужаєте.

Під'їжджаємо до одного шпиталю. Іде джура, щоб залагодити моє прийняття там, але скоро вертається і каже, що за хворими немає там де і ногою ступити. Не тільки в кімнатах, але і на коридорі лежить повно, прямо на підлозі. Сказали, що немає місця.

Те саме було в другому шпиталі, третьому і четвертому. А тут уже вечір, не вмирати ж мені на вулиці!

Коло четвертого шпиталю злажу сам з воза і чуть не рачки лізу до середини. В коридорі повно хворих, стогін, сморід. Залажу до першої кімнати. Там теж повно хворих, і на підлозі лежать.

Дивлюся і бачу, що на одному ліжку сидить якийсь чолов'яга, з кимось розмовляє, якби трохи жартуючи. Показує на мене і питає, що то за „новий кандидат на лоно Авраама"? Я подумав, що коли він вже трохи гумору дістав, то видно з ним краще. — Злазь, кажу, чоловіче з ліжка, та дай місце хоч на „той світ" піти як належить.

Як зчинили лемент і він і сусіди його, що якийсь „зайда" прийшов тут розпоряджатись! Бачу, по-доброму нічого тут не вийде. Виженуть, бо набити ніхто не має сили. Вийняв я револьвер та крикнув: — Злазь!, — а сам ледве на ногах держуся. — Той дивиться, що я майже непритомний, що в такому стані мені стрелити не важко (але, чи попав би?), злазить з ліжка та кудись іде. Прийшов лікар, сестри та щось до мене кричали. Я напів глухий, нічого не чую і кажу їм, що я уже почуваюсь тут, як у себе вдома, щоб вони йшли собі до своєї роботи, щоб, борони Боже, не прийшло до якої біди.

Михайло Яримович

ПЕРШИЙ КРОК У ВСЕСВІТ

Астронавтика, наука про комунікацію в міжплянетних просторах, зробить великий поступ після того, як збудований людиною сателіт почне кружляти довкруги землі. Це має статися найдалі за два роки, і про це 22 липня ц. р. повідомлено світ з Білого Дому у Вашинґтоні.

Пригадаємо коротко, що цей сателіт вагою біля 100 фунтів, приблизно кулястої форми з проміром коло 12 цалів, перелітатиме довкруги землі кожних півтори години на висоті 250 миль і з швидкістю 18,000 миль на годину.

Цей незвичайно важливий для людства перший крок у далекі простори поза земною атмосферою — може до деякої міри стати зворотним пунктом в економічному та політичному устрою землі. Це може дати людині нові, дуже важливі наукові здобутки у кращому пізнанні невичерпного збірника природної енергії. Обсервація землі з-поза стратосфери скріпить контролю над нашою землею з поміччю нових технічних засобів.

Загальне зацікавлення штучним сателітом є причиною безлічі публікацій у пресі, радіо і телевізії. Людям без відповідної наукової підготовки тяжко уявити собі нинішні реальні можливості для висилки у надземні простори сателіта, неначе малого штучного місяця, що був би першим етапом в започаткуванні міжплянетарної комунікації. З огляду на міжнародні відносини, деталі висилки сателіта мусять бути ще якийсь час таємницею.

Опубліковані досяги у відповідних ділянках техніки дозволяють припускати, що вже роблено проби випускати самогінні машини, тобто ракети, коло 60 стіп довжини і коло 14 стіп у промірі. Погінний матеріял, — ракет — це є звичайно плинне паливо (алькоголь, бензина і т. п.), що у вигляді горіючого газу, із величезною швидкістю вилітає з ракети. Вилітаючи з ракети, цей газ штовхає її вгору. Таке саме явище спостерігаємо, стріляючи з кріса, що його вистрілена куля штовхає назад.

Для горіння палива потрібний кисень, що його у плинному стані ракета везе із собою. Прилад, що регулює доплив палива і кисню, комора, де ця мішанина горить, і помпи для палива та кисню з їх погінними турбінами — це мотор ракети. Кисень і паливо знаходяться в збірниках. Найбільше обтяжує ракету паливо з киснем, бо воно забирає 60—70 відсотків ваги всієї ракети.

Найбільша швидкість, яку досі у ракетах можна було осягнути, становить коло 5,000 миль на годину. Більшу швидкість нині ще трудно осягнути, головно тому, що палива, які маємо для погону ракет, не можуть при спаленні дати газ із більшою енерґією. Швидкість, потрібна для того, щоб ракета переборола притягання землі і летіла в простори, вже без зуживання палива, становить 25,200 миль на годину.

Ракета, що має винести штучний сателіт на 250 миль угору, може розвинути швидкість лету при нинішніх обставинах 18,000 миль на годину. Для осягнення ракетою такої швидкости, мусимо поділити її на кілька частин, тобто сполучити кілька ракет в одну, так, щоб кінцева швидкість першої ракети була початковою для наступної. Після того, як перша частина ракети зуживе своє паливо, вона автоматично відчепляється, що дуже облегшує вагу всієї ракети. Рівночасно починає діяти друга частина ракети, розвиваючи значно більшу швидкість, ніж попередня. Допомагає їй при цьому те, що повітря на осягненій висоті рідше, а значить і тертя його об ракету менше. Це тертя діє на ракету неначе гальмо і перетворюється в тепло, що дуже зле впливає на матеріял, з якого зроблена ракета.

Якщо для винесення сателіта у простори буде вжита тричастинна ракета, тоді друга частина по зужиттю її палива автоматично відпаде так само, як і перша. Третя частина ракети перейме тоді погін так, як це робили попередні частини. Остання частина має везти з собою штучний сателіт. Під час лету вона повернеться так, щоб цей сателіт летів з ракетою вже не прямовісно у відношенні до землі, а поземо, тобто міг кружляти довкола землі. Коли все паливо у цій останній частині ракети згорить, вона відчепиться від сателіта, який вже без дальшої погінної сили летітиме довкруги землі із швидкістю 18,000 миль на годину. Це буде неначе камінець, прив'язаний на шнурку і рукою розкручений до великої швидкости. Напнятий шнурок тримає камінець доти, доки швидкість його руху не змаліє. Якби камінець не мав швидкости, він упав би на землю або завис на шнурку. Притягання землі — це той невидимий напнятий шнурок, бо безвладна маса сателіта летить у прямовіснім до притягання напрямі і в цей спосіб творить відосередню силу. Відосередня сила є докладно в рівновазі з силою притягання землі.

Цей сателіт кружляв би вічно, якби на висоті його лету не було широко розсіяних дрібних частинок (молекуль) повітря. Сателіт, ударяючись з великою швидкістю об ці частинки повітря, буде ними затримуватись. Через це швидкість його спадатиме, і по кількох чи кількадесятьох днях він буде щораз більше зближатися до землі. По дорозі вниз натрапить на щораз густіше повітря. Тертя об повітря буде збільшуватися, і сателіт через це щораз більше нагріватиметься, аж зрештою розтопиться і перетвориться в газ.

Мимоволі насувається питання: для чого потрібен цей експеримент, що коштуватиме біля 10 мільйонів долярів? Ціллю сателіта є передати на землю, при помочі вмонтованих у ньому прецизних апаратів, різні явища природи із висоти його кружляння. Апарати ці будуть передавати на землю через радіо та телевізію цікаві дані про стан атмосфери на великій висоті, про космічне проміння, пил з метеорів та ін., а також фотографії землі, місяця та плянет. Все це дуже важливе для кращого пізнання всесвіту. Крім того, це будуть дуже потрібні відомості для дальшого поступу у розвитку міжплянетної комунікації.

Вернер фон Бравн, конструктор ракети V-2, якою німці під час останньої війни обстрілювали Англію, виготовив у ЗДА проєкт великого штучного сателіта. Він мав би з відповідною залогою постійно кружляти довкола землі. Це була б неначе перша стація по дорозі на місяць, вмонтована високо у просторах. Складові частини цього сателіта винесла б туди ціла фльота ракет, і люди з нього могли б вертатися на землю. Біда в тому, що це дуже дорого коштувало б. Видатки на зброєння для оборони свободи та закріплення миру не дозволяють ще зреалізувати проєкт фон Бравна.

Нарешті треба згадати про проєкт винесення ракети з малим сателітом на значну висоту з поміччю бальона. Після того, як бальон вже не міг би підноситися вище з огляду на рідке повітря, ракета відчепилася б від нього і почала б підноситися вище вже власним погоном. Найдальше за два роки будемо знати про це більше.

В міжчасі поступ на полі використання атомової енерґії для мирних цілей, досягнення науки під час міжнародного геофізичного року, що невдовзі почнеться, та обмін осягами в ділянці астронавтики на конґресі в Копенгазі, що недавно відбувся, можуть дещо обнизити кошти реалізації будови великого сателіта з людською залогою.

Подорожі на місяць і навіть далі стануть дійсністю мабуть ще в цьому столітті, як заповідають фахівці астронавтики.

АДЕНАУЕР У МОСКВІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

східньо-західнього конфлікту Західня Німеччина стала в очах Заходу важливим політичним союзником. Цей розвиток подій привів до Паризького договору з 23 жовтня 1954 р. про признання Німецькій Федеративній Республіці повної суверенности, прийняття її до НАТО та дозвіл поставити на ноги нову німецьку армію. Вся та політика спиралася на тезі, що тільки через силу можна здобути від большевиків політичні „концесії", і що об'єднання Німеччини можна осягнути тільки тоді, коли большевики побачать, що мають діло із силою і мусять рахуватися з нею.

Ця політика виграла настільки, що Москва, яка послідовно впродовж шести років „не признавала" західньо-німецької держави та її канцлера, несподіваною нотою з 7 червня ц. р. запросила його до Москви для переговорів про „встановлення дипломатичних і культурних взаємин". Це був персональний тріюмф Аденауера супроти його соціялістичних опонентів, які завжди твердили, що власне особа Аденауера, як символ тісного союзу з Заходом, стоїть на перешкоді об'єднанню Німеччини, бо, мовляв, він є червоною плахтою для большевиків. Однак справа об'єднання Німеччини від того запрошення не покращала. Навпаки, від початку червня ц. р. вона ще більш ускладнилась і погіршилась. Бо в міжчасі відбулась Женевська конференція „на вершинах", яка скінчилась для німців подвійно погано: 1) Совєти відмовились прийняти західнє становище про вільні вибори, як підставу об'єднання Німеччини, і висунули від себе вимогу „ступневого" розв'язування цієї проблеми, при чому тим першим ступнем мала б бути участь „двох Німеччин" в европейському пакті безпеки та „взаємне порозуміння" між східнім і західнім німецькими урядами, і 2) настала т. зв. женевська „співіснувальна" атмосфера в міжнародній політиці, суперечна до тієї атмосфери з часу „холодної війни", в якій народилась і скріпилась Західня Німеччина. Аденауер опинився перед небезпекою, що — всупереч заявам західніх державних мужів про важливість об'єднання Німеччини — західні держави не захочуть каламутити „співіснування" гострим ставленням тієї справи. Отож німці опинились перед небезпекою, що на довгий час їхня країна буде так само поділена, як поділеними є Корея і Індо-Китай. Очевидно, що в цій ситуації, зростає внутрішньо-німецька опозиція до Аденауера, яка орудує демагогічним, але для мас надзвичайно принадливим і переконливим арґументом: Захід мовляв, не може чи не хоче допомогти Німеччині об'єднатись, отже немає глузду триматися поли Заходу; тому треба виступити з НАТО, як цього хочуть большевики, і за ціну об'єднання земель стати „невтральними" в східньо-західньому конфлікті тим паче, що сам Захід проголосив „співіснування" зі Сходом.

Аденауер поїхав до Москви, не зумівши переконати соціялістів, що треба мати одностайну закордонну політику. Він знає, що не може осягнути в Москві об'єднання країни. Знає, що большевики йдуть на скомпромітування його і ледве чи підуть бодай на таку „поступку", як звільнення решти німецьких полонених, щоб він міг чимнебудь похвалитись перед своїми громадянами. Але не поїхати до Москви він не міг, щоб не наразитись на закид, що відмовляється від шанси безпосередніх переговорів про те, що найбільше болить всіх німців. Тому він, не квапившись з тією подорожжю, поїхав туди рівно через три місяці після отримання запросин. Поїхав, сказавши наперед, що не буде переговорювати про об'єднання Німеччини, бо „це — справа альянтів, які поділили Німеччину, тож мають обов'язок і об'єднати її". Поїхав до Москви, викликавши в світовій пресі безліч коментарів на тему історичних німецько-російських воєн і союзів. З цієї його подорожі не народиться напевне ні війна, ані союз. Але буде ще один гіркий доказ, що пактувати з московськими большевиками — це найприкріша річ у житті.

Короткі Вістки

● **22-річна мати в Квінсі,** Ню Йорк, купала свою двомісячну дитину. Коли дитя заплакало, вона притримала його довше в воді, і дитина втопилася. Тоді вона сховала дитину в шафі, поранила собі руку, побігла до матері, що мешкала в тому самому домі, і заявила, що невідома жінка вкрала їй дитину. Поліція заалярмувала 13 стейтів, але незабаром знайшла в шафі неживу дитину. Цю матір судитимуть за вбивство дитини але перед тим віддадуть її до шпиталю, бо вона вже лікувалася на умову недугу.

● **В різних країнах Західньої** Европи, особливо у Франції, Західній Німеччині, Бельгії, Голляндії і Швайцарії, зростає число автомобільних катастроф із смертними випадками. Зріст добробуту в цих країнах та будова нових шляхів сприяють масовому закупові авт, наслідком чого всі шляхи повні автомобілів різних европейських і американських марок, а шпиталі й похоронні заклади заповнені „клієнтами".

● **47-річна жінка,** бувший американський вояк, панна Реґіна С. Джовнес, є першою жінкою, *яка житиме в домі для* військових інвалідів. Вона заявила, що 1,800 воєнних інвалідів, які живуть в цьому домі, не будуть їй докучати, бо вона вміє жити приязно з людьми. Їй загрожує повна втрата зору.

● **Із східнього Берліну** втекли минулого тижня на Захід 103 поліціянти і 12 поліційних старшин.

О. Сип

ЇХНІ „РЕВОЛЮЦІЇ"

Сходини були направду небуденні. Ніхто з учасників н мав більше 8—10 літ, від „молочних трудноців" з (ви)мовою не був вільний навіть предсідник.

— Хлопці й дівчатка — відкрив сходини віком і освітою найстарший, Івась. — Ви знаєте, що, ми тут зібралися... З насими батьками біда — так далі не мозе бути!...

Як ми приїхали до Америки, то мама гонила нас від телевізії, а батько від каміксів. А, як їм здавалося, со ми вже спимо, зідхали:

— Бозе! Бозе! Со з тих дітей виросте?!... Сколи рідної нема, преси для дітей нема — пропаде надія наса. А ми за них перед Богом і батьківсциною відповідальні...

Так тоді плакали вони. А тепер усе горі ногами. Ми якось не пропали, бо хтось таки зробив нам і Рідну Сколу і газетку (и) — зате пропадають насі батьки...

Маємо свою гарну „Веселку" — але батьки не всі післали їй гросі, сцоб вона заграла нам всіма барвами й запахами рідних нив. Маємо свою Рідну Сколу — але батьки туди не налезать, бо то... 50 центів місяцно костує. А в сколі ні лавок, ні книзки, нічим уцителя заплатити.

— Де насі батьки пропадають?...

— В „карі" або в „барі!" — випалив хтось.

— Телевізен вацюють!

— А мій у „клазеті" замкнеться й каміксн цитає, со колись у мене сконфіскував...

Раптом з місця зірвалася Ірка. Енерґійна, русява дівчинка — її рухи й вираз лиця не лишали сумніву, що вона „в справі формальній".

— Хропці, дівчатка! — задихаючися від обурення, почала Ірка — як можна так про своїх батьків говорити?!... Це нікчемна брехня й остання невдячність! Хто сміє казати, що мій батько датку на газетку не дав, чи до „Школи рідної" не належить? Хто каже що мої батьки мені всього, що можуть, не дають?...

— І мої!...

— Мої тез!...

— Мої!... —

Предсідник владним рухом відреставрував тишу.

— Ну й циї сце? — визиваючи шукав очима піднесених рук. Але ні рук, ні голосів більше не було.

— Баците?! — тріюмфував предсідник Івась.

— Вас трос, а нас тут усіх двадцятцетверо... Я не казу, со всі батьки такі... Хтось зе робить ті „Веселки" й „Рідні Сколи" — цим уся цесть і слава! Але рахунок і тут показав: таких ледве восьмина — десятина. А реста таки пропадає... На загальні збори „Рідної Сколи" навіть деякі референти не приходять...

— Та по сцо мають іти, як не мають со реферувати!?... — загули „голоси народу".

— Вел, ай мін — сказала кучерява Оксанка — всьо політікс винуваті. — Тато й мама філ сарі, со я не по-українськи говорю. Кенот гелп! В сколі — інґліш, вдома падер — ту ворк, фадер — ту ґіз політікс... Ол, ай ґат, із рейдіо енд телевіжин.

— А мій батько не пускає мене до „Рідної Сколи", бо казе, со там не така політика, як він любить.

— І мій!

— І мій!

— ... ій!... — загуло з усіх боків.

Дальшої пів-години зійшло на розгадці загадки: яка в „Рідній Школі" політика й яку політику дані батьки люблять? Але ніхто не вмів на цю тему нічого путнього сказати й цю справу запротоколовано як „відложену до часу, поки зібрані тут підростуть і відповідно освідомляться". Голос забрав знову предсідник:

— Отзе? Як нам бути з насими батьками?...

— Я гадаю — вигукнув Влодко, що найкраще вфалити тут і вислати їм революції.

— Со таке? — перепитав предсідник.

— Революції! — повторив Влодко. — Такі, як насі батьки на всіх конвенціях, конґресах і академіях роблять.

— А, резолюції!... Це чудова ідея!...

...За п'ятнадцять хвилин сказане було зроблене. В „революціях" наших наймедших, в перекладі на мову дозрілих, говорилося:

1. Щоб батьки не плакали над своїми дітьми — а натомість дали лепту на „Рідну Школу" й дитячі журнали — літературу (вимінна стопа: 1 цент — за ощаджену сльозу);

2. Щоб раз у рік батьки потрудилися на Заг. Збір „Рідної Школи" — бо від цієї днини залежить якість „Рідної Школи", від якости школи — дітвора, а від дітвори (потім) — громада.

3. Щоб, замість до т. зв. „внутрішньої політики" батьки взялися за виховання своїх дітей — бо в цьому найвища внутрішня політика на еміграції.

4. Щоб при Об'єднанні Письменників Дитячої Літератури (ОПДЛ) створити секцію „батьківської літератури" (ОПВМ) — що писала б освідомні твори для батьків;

5. Щоб негайно заснувати „Рідну Школу" там, де її ще нема;

6. Негайно вписати до „Рідної Школи" всіх українських дітей — без уваги на політику батьків, якої ні старий, ні малий не розуміє (і не потребує — прим. складача)...

ЧЛЕНСТВО в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Зі Спорту

ДРУГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ — У ФІНАЛІ КАНАДИ!

Вінніпеґ. — Українські спортсмени ФКІ ПРОСВІТИ (Футбольний Клюб Інституту Просвіти) виграли чемпіонат центральної зони Канади. Фінал Західньої Канади відбудеться у Вінніпеґу. В складі переможної дружини ФКІ ПРОСВІТИ грають змагуни: Інґалдсон, Симчич, Гант, Хим, Москаль, Кусєий, Соляр, Ваґнер, Бабинець, Баран, Возняк, Гейдель.

УКРАЇНА — ІТАЛІЯ 1:0.

Торонто, 2. вересня. — СТ Україна перед виїздом до Шикаго, ЗДА, виграла в присутності 4000 глядачів на Фред Гамилтон Стадіоні свої вчетвертьфіналові змагання за чашу Британського Консула проти місцевої Італії 1:0 (0:0). Противник в першенствах Н. Ліґи добув 5-те місце, а тепер веде табелю гор за чашу Арнольда, маючи три вигри. Рішальні ворота для України добув капітан команди Володимир Закалужний, з мету карного в останньому квадрансі гри. Змагання проходили вирівнано. Україна перейшла у пів-фінал.

ЗА ЧАШУ І ФУТБОЛЬНЕ ПЕРШЕНСТВО КАНАДИ

Ванкувер, 2 вересня. — Цього року дві українські команди у фіналах Канади! Чемпіон зони Пацифіку і Британської Колумбії НЮ ВЕСТМІНСТЕР РОЯЛЬС ФЦ зустрінеться у півфіналі Заходу Канади, проти ДЕНІШ КЕНЕДІЄНС АЦ на території Альберти в Кальґарі — 7, 8 і 10 вересня ц. р., переможець із цих змагань — мусить їхати до Вінніпеґу на Західній Фінал — 13, 14 і 15 вересня ц. р. проти українського чемпіона центральної зони — ФУТБОЛЬНИЙ КЛЮБ ІНСТИТУТУ ПРОСВІТИ.

Далі за інформаціями секретаріяту ФА Канади: Загальноканадійський футбольний фінал відбудеться в Торонто — 18, 19 і 21 вересня ц. р. Місцем фіналу: Фред Гамілтон Стадіо.

Східній фінал Канади, як твердить Джордж Андерзон — щоби „вовк і коза була сита" відбудеться не в Торонто, а Монтреалі, Квібек (!) 10, 11 і 13 вересня ц. р. між ОЛСТЕР ЮНАЙТЕД ФЦ Торонто, та СТ УКРАЇНА, Монтреал.

Канадійська преса передбачає — що до фіналу в Торонті стануть: Олстер Юнайтед і Ню Вестмінстер Роялс.

Паперові обчислення — це теорія і звичайно йдуть до коша! Ми знаємо, що чемпіон Британської Колумбії сильніший за Олстер. Але чи вони — ті саме партнери, зустрінуться у фіналі (?) Коли б в тій „п'ятці щасливих" була Торонтська СТ Україна (?), ми може б не сумнівались — хто буде чемпіоном Канади (!). Але справи, для нас українців ідуть добре — і тепер ми, а не „калькулятори айриші" — маємо, аж дві команди в боротьбі за першенство Канади. Минулорічний чемпіон Канади СКАТІШ АН програв, аж 5-ть матчів до ФКІ Просвіти, коли тільки одні змагання вирішив 1:2 в свою користь. Таксамо Олстер в ліговій кампанії був болюче побитий Торонтською Україною, але щасливо виграв плей-оф. Роялси сильний партнер, але питання (?), якою потенцією сили володіють данці з Альберти. Отже краще — ждімо на вислідди, бо в канадійських фіналових грах — до трьох разів штука... Перенесення Східнього фіналу до Монтреалу — це більш, як практичний успіх...

...А ВИГРАЄ ЦЕЙ, ХТО БАЖАЄ ПЕРЕМОГТИ!

Богдан Прудивус.

ЗМАГАННЯ З ПЛЯНЕРНОГО СПОРТУ

10 липня в Сумах, на місцевому летовищі відбулися всесоюзні змагання з плянерного спорту на першість Совєтського Союзу. Переважну більшість плянеристів (спортовців на плянерах-ширяках, тобто безмоторових літаках) становила молодь, яка вперше брала участь у всесоюзних змаганнях. У перший день змагань, після урочистого їх відкриття, відбулася парада учасників і показ вправности спортовців - летунів, ширяківців і парашутистів. З усієї цієї молоді, охопленої в „цивільних" спортових товариствах, підготовляється майбутніх військових пілотів і командирів десантних військових операцій.

● Король Гуссейн з Йорданії полетів своїм літаком до короля Савда в Савді Арабії, щоб обговорити з ним ситуацію, яка витворилась внаслідок останнього напруження поміж Ізраїлем і Єгиптом, становища в цій справі ЗДА та Англії і інші справи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЮТИКА, Н. Й. — Управа Відділу 484 Т-ва ім. Т. Шевченка, повідомляє всіх членів, що чергові місячні збори відбудуться, в суботу, 10-го вересня, о год. 7-ій вечором, в приміщенні церковної залі при 1108 Стейт Ст. Проситься довгуючих членів вирівняти всі залеглості, бо в противному разі, беззастережно будуть суспендовані. Звертається з гарячим проханням до членів і до всего українського громадянства міста Ютики, складати пожертви на допомогу поводянам-українцям останньої повіні у східніх стейтах на руки представника Відділу 484 УНСоюзу. Тим особам, котрі вже зложили свої щедрі пожертви, висловлюється сердечна подяка. — В. Запаранюк.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", Відділ 324, повідомляє членство, що загальні місячні збори відбудуться дня 10-го вересня, о год. 8-ій ввечорі. Просимо всіх членів прибути і вирівняти залеглі вкладки. — А. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира Відділ 130, відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 8-ій веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої залеглості. — І. Малець, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Б-во св. Стефана Відд. 221, повідомляє своїх членів й членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 12:30 попол., в Домі Відд. УНСоюзу при 841 N. Western Ave. Просимо всіх членів прибути, вирівняти членські залеглі вкладки. Заохочуймо та переконуймо наших краянів, приятелів й кревних, щоб вписувалися в члени УНСоюзу. — Ф. Васильовський, предс.; І. Михальцевич, кас.; Т. Шпікула, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ Відд. 325, повідомляє своїх членів що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 10-го вересня, в Нар. Домі, о год. 8-ій веч. Проситься усіх членів прибути, дуже важні збори. Треба конечно вирівняти вкладки до Т-ва і Союзу і розібрати білети на забаву. Треба вшанувати пам'ять померлих членів і ухвалити розмет та приєднувати нових членів до Союзу. — В. Возняковський, голова; В. Троць, кас.; І. Гавришко, рек. секр.; П. Малицький, фін. секр.

AMBRIDGE, PA. — The monthly meeting of UNA, St. Basil Br. 161 will be held Saturday, September 10, 1955 at 7 P.M. at the Lodge Hall, 600 Glenwood Ave. All members are urged to attend. — Ch. Koodrick, Rec. Sec'y.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського Відд. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10-го вересня, о год. 6-ій веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо усіх членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. На зборах будуть викінчені приготування до поїздки на „Союзівку" на перший осінній фестин. — Управа.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 17-ти мільйонового майна організації!

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ТАРЗАН, ч. 3537. Затриманий.

GREATLY OUTNUMBERED, HE TRIED TO ESCAPE DOWN THE RIVER CHANNEL--

TARZAN HURLED HIS VICTIM AT THE OTHERS TO DELAY THEIR ATTACK.

ONLY TO BE BLOCKED BY A HUGE DAM.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан шпурнув свою жертву на болотяні істоти, щоб стримати їх напад.

Проти нього була велика перевага, і він спробував втікати річковим каналом.

Але його стримала велика дамба!

СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО

XIX-й КОНҐРЕС ЦеСУС

Поконґресові настрої СУСТА і передконґресові настрої ЦеСУС

9-го вересня ц. р. закінчується IV Високошкільний Тиждень Українознавства і починаються в залях Лювенського Університету наради XIX-го конґресу Центрального Союзу Українських Студентів.

XIX Конґрес ЦеСУС відбувається в час, коли поселення української еміґрації менш-більш закінчилося і в час змін на міжнародній арені, викликаних „новим курсом" совєтської дипломатії. І хоч ті справи з собою безпосередньо не зв'язані, обидві матимуть вплив на діяльність організованого студентства.

З закінченням поселення української еміґрації, а з тим і студіюючої молоді висувається проблема не тільки розбудови мережі студентських організацій в різних країнах (і це вже зроблено), але і наладнання взаємного контакту, обміну досвідом, координації дії і т. п. Основну ролю в наладнанні тих справ повинен і мусить відіграти Центральний Союз Українських Студентів. З тим на ЦеСУС спадає почесне, але і трудне завдання унапрямлювати політику і бути речником вільного українського студентства.

З теперішнім тактичним маневруванням зовнішньої політики Совєтів, що його вплив можна завважити вже серед студентства (останні конґреси КОСЕКУ і ЮСНСА), загострюється перед українським студентством проблема активізації українського студентства на міжнародному відтинку. В розгорненні діяльности в тому напрямі треба брати до уваги і організації, що стоять в зв'язку з КОСЕК-ом і організації студентства, які беруть участь в різних „фестивалях миру". В тій цілі, як нам здається, є конечним, хоч неперіодичне, видавати різномовні видання.

З кількох наведених прикладів бачимо розмір і трудності праці Центрального Союзу Українських Студентів. Успішність її буде залежати і від нової Управи і від підтримки як громадянства, так і студентства в цілому світі. При тому хочемо зробити маленьку замітку — що діячі всенаціональних організацій повинні пам'ятати, щоб не вживати їх за засоби для своїх групових цілей.

Розуміючи вагу і конечність координації і співпраці, українське студентство ЗДА на останньому конґресі СУСТА привітало і затвердило „точки домовлення" для співпраці між ЦеСУС і СУСТА, та виявило готовість спільно зустріти завдання організованого українського студентського руху.

Студентство ЗДА слідкує за підготовою конґресу, від якого очікує хоч часткової відповіді на наростаючі проблеми, як також скріплення співпраці обидвох союзів і разом з тим шле гарячі побажання успіхів в нарадах XIX-го конґресу та новій Управі в її діяльності.

З КАНЦЕЛЯРІЇ СУСТА

● Дня 15. VIII. ц. р. відбулись чергові сходини Управи СУСТА, на яких обговорено і рішено такі справи:

1. Вислати привіт та супровідне письмо до 19-го Конґресу ЦеСУС. В письмі порушити справу тіснішої співпраці ЦеСУС і СУСТА згідно з рішенням Другого Конґресу СУСТА.
2. Обговорено дальшу розбудову пресового сектора СУСТА, та рішено приступити до підготови видання студентського журналу. З огляду на близькість і часто подібність проблем Союзу Українських Студентів Канади рішено звернутись до Управи СУСК з пропозицією спільно видавати студентський журнал.
3. Обговорено справи, зв'язані з участю делеґації СУСТА на восьмому Конґресі ЮСНСА. В конґресі взяв участь п. М. Почтар, віце-президент для культурно - зовнішніх справ, з делеґацією студентів поблизьких студентських клітин.

● Український Конґресовий Комітет призначив фінансову допомогу на поїздку на 8-й Конґрес ЮСНСА та на розбудову студентського руху Управі СУСТА.

● Об'єднання Білоруських Студентів у ЗДА відбуло свій п'ятий річний з'їзд в днях 3-4 вересня ц. р. у Клівленді, Огайо. Управу СУСТА заступав на цьому З'їзді п. Борис Чуйко.

П'ЯТА МІЖНАРОДНА СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

В днях 4-14 липня ц. р. в Бірмінґемі, Англія, відбулася П'ята Міжнародна Студентська Конференція, в якій взяли участь національні студентські союзи. В черговому числі „Студентського Слова" буде надрукована про цю конференцію стаття віце-президента СУСТА Михайла Почтаря.

РІК II. — СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО — Ч. 8 (20)

Статті, підписані повним ім'ям і прізвищем, чи тільки ініціялами, не конечно висловлюють погляди Управи СУСТА, чи Редакції.

STUDENT'S WORD

Редаґує Колеґія з рамени Пресової Комісії СУСТА. Гол. редактор: Володимир Стойко.

Editor: Volodymyr Stoyko

328 East 14th Street, New York City.

Олег Федишин

ЗА МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО РУХУ В АМЕРИЦІ

Зближається новий шкільний рік. Приходить час повертатись знову на шкільну лавку. Для багатьох із нас це буде може вже останній етап багаторічної праці, після якого наступить перехід в школу життя. Рівночасно із тим ці студенти - абсольвенти покинуть ряди студентських товариств, щоб включитися в ширше громадське життя. Тільки деякі одиниці з-поміж них будуть продовжувати ще деякий час свої зв'язки із студентськими організаціями, де вони працювали на протязі своїх студій.

Як бачимо, студентський рух є оснований на постійному відпливі і припливі нових людей. Це у великій мірі утруднює працю зорганізованого студентського життя та ставить перед його проводом не абиякі завдання. Не будемо одначе зупинятись довше над тим, які від нас відходять, чи скоро відійдуть, а звернемо особливу увагу на тих, які повинні вступити в наші ряди, щоб далі продовжувати почату їхніми старшими колегами працю.

Обраховують, що під сучасну пору вчиться по різних американських високих школах щонайменше 500-600 тут народжених студентів українського походження, із яких, на жаль, навіть десята частина не є зорганізована в українському студентському русі. До цього слід додати кільканадцять десятків новоприбулих молодих людей, які покінчили тут середню освіту і тільки що вписалися, чи скоро впишуться на американські „каледжі".

Ці студенти теж здебільша або ще не охоплені нашим зорганізованим життям, або є лише номінальними членами українських студентських товариств. Не збираємось на цьому місці нікого критикувати, але треба признати, що досі не пороблено потрібних заходів, щоб притягнути цих людей до співпраці та зактивізувати їх у нашому студентському русі. Над цією проблемою і хочемо зараз докладніше призадуматись.

Початок шкільного року, це очевидно найкращий час для започаткування акції приєднання нових членів. Якщо ми дозволимо на те, що цей один рік пройшов безділльно, то це напевно відіб'ється від'ємно на дальшому розвиткові зорганізованого студентського життя в Америці. Управа СУСТА доложить всіх зусиль, щоб успішно розв'язати це питання, одначе успіх акції приєднання нових членів залежатиме майже вповні від ініціятиви поодиноких громад та клюбів.

Методи „вербункової кампанії" в поодиноких осередках будуть очевидно зумовлені місцевими обставинами, і тому важко було б подати якусь одну формулу, яка допомогла б розв'язати це питання. Одна справа, якщо в даній місцевості чи високій школі є майже виключно тут народжені студенти українського походження, а зовсім інша справа, якщо в тому чи іншому осередку більшість студентів це новоприбулі. Ще інакше треба буде повести роботу, якщо обидві групи однаково міцні. Подібно ж, у місцевості, де є добре зорганізоване українське суспільне та культурне життя, акція приєднання нових членів буде значно легшим завданням, як у районі, де українців менше і де вони не зорганізовані.

Є, одначе, низка способів, які мабуть скрізь могли б принести добрі успіхи. Поодинокі громади чи клюби могли б, наприклад, влаштувати із відкриттям нового шкільного року студентські вечірки, чи інші товариські імпрези, запрошуючи на них як своїх членів, так і тих, які ними могли б стати. Місцеві українські організації напевно не відмовилися б від того, щоб повідомити про це тих своїх членів, які є студентами чи повинні допомогти у влаштуванні таких вечірок. Крім того, було б мабуть корисним звернутись до цих молодих студентів особисто, щоб запевнити їхню присутність на цих імпрезах.

Влаштування таких імпрез вимагатиме багато підготовки. Передусім треба пам'ятати, що від їх успіху у великій мірі залежатиме успіх цілої акції. Молоді люди, які прийдуть на таку імпрезу, мусять побачити, що може дати їм членство в їхньому студентському товаристві і чи вони зможуть знайти себе в такому середовищі. Програма самого товариського вечора повинна бути такою, яка дала б щось кожному. Будуть там люди з різними зацікавленнями і наставленнями. Консолідація всіх цих елементів вимагатиме багато такту, терпеливости та повного зрозуміння, як теж складности та важливости цього завдання. Чимало з цих людей мабуть слабо володіє українською мовою, і це мусить бути взяте до уваги. Ми не смієно допустити до того, щоб ці люди вважали себе чужими чи зайвими в нашому середовищі і не хотіли до нього приступити. Це тепер основне наше завдання. Ведення дальшої праці з цими людьми також у великій мірі зумовлене різними обставинами, і про це ми говоритимемо в іншому місці.

Було б одначе неправильним, якщо б ми вважали, що влаштування одного товариського вечора по наших громадах збільшить наші ряди сотками нових членів і що вони постійно залишаться ними. Вдержання нових членів вимагатиме чимало праці. Цих людей треба буде глибше зацікавити нашим життям, а активніших з-поміж них вибрати до проводу поодиноких студентських організацій, де вони могли б виявити свою ініціятиву. Це все очевидно приведе до деяких змін у нашій, дотеперішній діяльності, змін, які є неминучими, якщо наш рух в цій країні має далі існувати, і яких сьогодні ще не можна докладно окреслити. Тепер одна річ є певною: без поповнення наших рядів сьогодні, майбутнє українського студентського руху в Америці майже безвиглядне. Без приєднання нових членів і поставлення праці на дещо ширшій базі, ріст цього руху неможливий. Успіх акції приєднання нових членів лежить в руках поодиноких громад та клюбів і вони не сміють злегковажити собі цієї справи.

Ю. Тарнавський

СКРИПАЛЬ

(З „Життя у місті")

Скрипаль виходить на
[естраду,
відкриває своє серце
перед німою чорною
[авдиторією
і починає ридати.

Тонке вістря звуків
ранить його душу,
і біль
здається йому приємністю.

А публіка
(чорна з тисячами блискучих
[очей),
удає, що слухає,
і, коли він змучений вриває,
вона вибухає сміхом оплесків,
як глумом.

Чого радієте,
шалені!
Чи і вам біль
здається приємністю?

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

14 НОВИХ СТУДЕНТІВ В ЛЮВЕНІ

(Власна кореспонденція)

Після відомого проголошення набору кандидатів на студії в Лювенському Університеті (Бельгія) в акад. році 1955/56, вплинуло до Бельгійського Комітету Допомоги Українським Студентам (КоБАУУ) — 19 зголошень від 11-и студентів та 8-м студенток. З того 7 кандидатів було із ЗДА. Згідно з рекомендаціями Владики Кир Івана Бучка, та завдяки заходам академічного душпастиря студентського осередку в Лювені, о. Д. Дзвоника, та голови НаСУС-у п. Євгена Гановського, КоБАУУ признало стипендії 11-м кандидатам та 3-м кандидаткам. З трьох майбутніх студенток в Лювені є дві з Канади і одна абсольвентка середньої школи п. Лариса Качмар з Нюарку, ЗДА, яка закінчила цієї весни гай-скул з найвищим відзначенням. Лювенську стипендію признано їй завдяки її понадпересічним здібностям. П-на Л. Качмар буде студіювати в Лювені політично - соціяльні науки.

УСПІХИ СТУДЕНТА ЛУЦЕВА В МЮНХЕНІ

(Власна кореспонденція)

Мюнхенський щоденник „Мюнхнер Меркюр" від 6 серпня 1955 р. подає у своїй прихильній рецензії п. з. „Баляди з над Дніпра" про, що Союз Українських Студентів у Німеччині влаштував у Мюнхені концерт п. Володимира Луцева, 19-річного студента Музичної Академії в Римі. В нотатці говориться дослівно: „... стрункий, молодий українець співав баляди своєї Батьківщини в супроводі бандури, що її тони пригадують гарфу і чембальо. Правдиво бурею захоплення дякувала інтернаціональна публіка за меляхолійні козацькі пісні, що їх виконував Володимир Луців своїм чудовим голосом. Баварська телевізія заанґажувала його для кількох частинних виступів, як теж кінематичний фільм цікавиться тим надзвичайно талановитим українським співаком".

Дня 5 вересня 1955 р. відбулось в Мюнхенському Радіо інтерв'ю з Володимиром Луцевом, який виконав в супроводі бандури кілька пісень та інформував публіку про свої музичні студії в соняшній Італії, бандуру та українську музику. Своїм виступом В. Луців збагатив програму врочистого відкриття Ювілейного Конґресу УКАО і ФТУСК „Обнова", що відбувся в нагоди 25-річчя існування „Обнови" і 1000-річчя Християнської України в днях 14-17 серпня ц. р. в Лондоні (Англія).

СТУДЕНТИ В КАНАДІ

Українських студентів, як і українських поселенців можна знайти в кожній провінції Канади. Одначе зорганізоване студентське життя проявляється тільки в 4-ох більших осередках: в Саскатуні і Вінніпезі на заході та в Торонто і Монтреалі на сході.

Наша молодь студіює на майже всіх факультетах, з переваґою філософії та техніки. Поза студіями студенти є скрізь зайняте, спортом і декто мистецтвом. Студенти мало уділяються в громадському житті. Деяка частина належить до Пласту. Це є вплив тутешнього загального наставлення, що студент студіює та має свої розваги, а в громадське життя входить пізніше.

Це однак не визначає, що студенти не цікавляться громадським життям. Навпаки, вони мають свої міністерні парляменти, де приготовляють себе до пізнішого громадського життя.

Діяльність клюбів є до певної міри стандартною — місячні загальні сходини, товариські вечірки, річний концерт для ширшого громадянства, бенкет абсольвентів та цикл лекцій українознавства, чи відвити на різні теми. А на загальному університетському форумі співпраця з інтернаціональними студентськими організаціями.

Організаційно українське студентство Канади об'єднане в Союзі Українських Студентів Канади. З огляду однак на великі віддалі, тісніший зв'язок існує поміж близькими студентськими осередками.

Коли йде про зацікавлення громадянства проблемами студентства в цій країні, то нам здається, що воно замале і було б потрібним, щоб українські організації фінансово і персонально допомагали у влаштуванні студій українознавства.

П. П.

ЗАМІСТЬ ФЕЙЛЕТОНУ

Івана Савицька

ДВА ЛИСТИ

(Студентам медицини присвячую)

Дорога Мамо!

Нарешті можу написати Тобі доброго, веселого листа. Іспити відбув я успішно і на листі кількох щасливих стипендистів видніє ім'я Твого сина. Лише подумай, дорога Мамо! Мрії мої починають здійснюватися. Буду лікарем! Ти певно скажеш зараз, що від стипендії на медицину до лікарського диплому дуже і дуже далеко. Але я потішу Тебе прикладом, що від нашого приїзду до Америки по нинішній день пройшло саме стільки років, скільки мені потрібно ще вчитися. А хіба ж воно тягнулося довго? О, Мамо! Не говорімо тепер про науку, іспити, докторські праці й інші неприємні речі, а уяви собі, що те все вже за мною і що на одній нюйоркській кам'яниці висить солідна металева табличка, на ній вписане моє ім'я, а біля нього скромні дві літери: М. Д. У вікні нововідкритої ординації гуде монотонним голосом air conditioner, який не то, що літом охолоджуватиме ціле приміщення, але головною мірою робитиме добре враження. В почекальні буде повно наших і чужих газет, в яких аж кишітиме від подяк за успішно переведені операції. На стінах висітиме багато картин сучасних наших мистців. — Чи уявляєш собі, дорога Мамо, мене в білому, чистенькому платті? Ти завжди говорила, що мені в білому найбільше до лиця, і залюбки вдягала мене лише в білі сорочки. Я відкриватиму двері від ординації з повагою і дистинкцією, чим добуду пошану і довір'я пацієнтів.

Літом виїздитиму кудись на відпочинок, розуміється там, де багато наших людей і де високі ціни. Або ще краще, полечу подивитися на стареньку Европу, а в щоденних оголошеннях товстими буквами, що не приймаю цілий місяць з причини виїзду на вакації до Швайцарії. Ти не маєш поняття, Мамо, як це добре впливає на пацієнтів. Ах правда, куплю собі ще люксусовий, дорогий автомобіль і нарешті заживу, як люди.

Міцно цілую
Твій син

П. С.

Мої виклади починаються точно за два тижні. Думаю, що до того часу вернуся до Ню Йорку, хібащо гарна погода і миле товариство мене не пустять...

Дорогий Сину!

Хіба немає такої матері, яка не раділа б успіхами свого сина. Твоя стипендія, про яку даремно старалися десятки Твоїх товаришів, підтверджує лише моє переконання, що маю здібного сина. Це дар від Бога, і коли до здібностей додати працьовитість, можна дійти до великих досягнень.

Звання лікаря, безперечно, по священикові, одно з найкращих, але рівночасно найбільш відповідальне. Бути лікарем — не трудно, але, щоб бути добрим лікарем, треба великих зусиль і самопосвяти. Я гадаю, що любов до свого фаху і допомога хворим не лише ради гроша і добрих заробітків, але також ради помочі ближньому, будуть тривалішою табличкою, ніж ота мосяжна, яка все таки колись почорніє і втратить гарний вигляд.

Air conditioner притягає пацієнтів лише літом, а чим заманюватимеш осінню і довгими зимовими вечорами? Мусиш заінсталювати в своєму серці постійне тепло в поведінці з хворими. Шорсткість, байдужість, грубість відпихають пацієнтів. Вони бо постійно потребують теплого серця.

Прилюдна подяка в газеті — це приємний вияв вдячности, але на неї треба собі заслужити. Чи схочеш навідуватися до пацієнтів частіше, як того вимагатиме лише шпитальний реґулямін? Чи потрапиш, крім кількох утертих фраз і компліментів, нав'язати з хворим розмову і зацікавитися ближче його недомаганнями? Чи зумієш посвятити половину ночі над ліжком непритомного? Чи відповідатимеш ввічливо на настирливі телефони, які заколочуватимуть Твій відпочинок? Чи зречешся гонорару, коли Твій пацієнт направду вбогий і не має з чого платити? Чи найдеш для хворого слова розради і надії навіть тоді, коли Ти певний, що вже ніщо не поможе? Коли так, мій Сину, то Твоя канцелярія буде завжди повна і без мосяжної таблиці.

Ждальня, прикрашена образами, це миле відпруження для хворого. Картини відвертають увагу й думки пацієнта від хвороби, розуміється, коли вони погідні і в ясних кольорах. До того, купуючи картини, даєш змогу заробити мистцеві, а це Твій обов'язок. Я сподіваюся, дорогий Сину, що в білому платті буде Тобі дуже до лиця, але чи знаєш, що біла краска, це символ чесноти і порядку?

Коли виїздитимеш на вакації до Европи, хай Твоя подорож не буде лише пустою забаганкою і притокою до хвальби перед іншими. Користай із здобутків науки і культури інших країн. Ти ж бо знаєш, що людина вчиться до самої смерти.

Цілую Тебе
Мама

П. С.

Якщо уважно прочитаєш мого листа, то я певна, мій Сину, що на перші свої виклади Ти не спізнишся.

ПІД СОВЄТСЬКИМ РЕЖИМОМ

ЯК УКЛАДАЮТЬ СОВЄТСЬКУ ЕНЦИКЛОПЕДІЮ

„Літературна Газета" вмістить лист до редакції проф. С. Асмуса такого змісту: „У 27 томі Великої Радянської Енциклопедії надруковано мою статтю п. з. „Метафізика". Стаття ця підписана моїм прізвищем. Я дійсно написав на прохання редакції Енциклопедії статтю на цю тему. Однак, підготовляючи статтю до друку, Редакція внесла в текст зміни і додатки, не тільки не діставши моєї згоди, але навіть не познайомивши мене з ними. Я вперше познайомився з ними тільки по виході тому з друку. Зміни і додатки ці такого характеру, що я — ні як працівник науки, ані як літератор, не можу з ними погодитися". Опублікуванням цього листа проф. С. Асмуса „Літературна Газета" хоче переконати читачів, що в Совєтському Союзі направду є свобода слова і думки. Та дарма, совєтські редактори й надалі виправлятимуть тексти рукописів так, щоб усе в них було в згоді з лінією партії.

ЮВІЛЕЙ ВОЛОДИМИРА МАЯКОВСЬКОГО

Цього року в Совєтському Союзі відзначали 25-річчя з дня смерти, а власне з дня самогубства російського поета Володимира Маяковського, про якого Сталін сказав, що це „найбільший поет нашої доби". Про причину його самогубства кружляли різного роду чутки — особиста трагедія, розчарування в совєтській дійсності та ін. В кожному разі, після рекомендації Сталіна залишився він і донині в Совєтському Союзі „найбільшим пролетарським поетом". Достроюючись до загального хвалебного хору, також і український підсовєтський поет Платон Воронько присвячує в „Літературній Газеті" пам'яті Маяковського підлабузницьку статтю. „Маяковський, — пише він, — як провісник того великого й нового, що дала нашим людям радянська влада, з усім запалом і силою свого гігантського таланту скріплював тріюмф дружби. Все, що дав людству Маяковський, тепер наш народ читає в перекладі на українську мову". На потвердження того, як Маяковський „любив наші звичаї і відчував голосну і співучу українську мову", Воронько наводить уривок з вірша п. з. „Борг Украйні", у якій вставив Маяковський слова з „Інтернаціоналу" в перекладі на українську мову:

„Эта мова величава и проста:
„Чуєш сурми заграли,
Час розплати настав..."

Значить таки справді „любив" Маяковський „наші звичаї і мову".

ДЕЛЕҐАТ СУСТА НА КОНҐРЕСІ ЮСНСА

Минулорічна успішна участь представників організованого українського студентства ЗДА на сьомому з черги річному конґресі Американської Національної Студентської Асоціяції дала початок корисним діловим взаєминам управи СУСТА із екзекутивою ЮСНСА. У висліді цих взаємин відпоручники управи СУСТА мали вільний вхід на ряд важливих імпрез і студентських улаштувань на протязі цілого року. Учасники Другого Конґресу Українського Студентства Америки вітали теж двох визначних американських студентських представників у залі Колумбійського Університету, своїми виступами й участю спричинились до збагачення конґресу та були безперечно багатомовним доказом доцільности і потреби кожночасної розбудови і поширювання студентських зовнішніх дій. Згадана участь керівників американського студентського, чи не найкраще проявилась за збереженням життєвого принципу, що ним керувалась у своїй діяльності перша управа СУСТА, а саме, що різні американські студентські і молодечі імпрези повинні відбуватися теж за участю представників української студіюючої молоді, бо лише тоді на них не бракуватиме українських ідей і впливів.

Участь делеґації СУСТА в цьогорічному конґресі американського студентства у мінесотському університеті в Міннеаполісі, в днях 21-31 серпня є черговим успіхом українського студентства. Мимоволі згадується минулорічна праця делеґації СУСТА в Еймсі та її місія введення Союзу Українських Студентських Товариств Америки в круг зацікавлень американського студентства. Бо коли делеґацію СУСТА в Еймсі, хоча б у перших днях її участі, зустрічали радше з певною резервою, призадумою чи цікавістю пізнання невідомого, то цьогорічна делеґація українського студентства була радше бажаними і щирими учасниками конґресу.

Напередодні конґресу і частинно рівнобіжно з ним відбувся теж в цьому університеті за ініціятивою екзекутиви ЮСНСА Перша Конференція Лідерів Чужинецького Студентства у ЗДА. Українське студентство взяло участь в цій конференції у ролі обсерватора на виразне своє бажання, хоч Управа СУСТА одержала своєчасне запрошення до повноправної участи. Повноправна участь була б радше перекресленням дотеперішнього становища управ СУСТА у взаєминах з американським студентством, що СУСТА є організацією американських студентів українського походження і, як така, проводить корисну працю для добра Америки і визволення України. Міжнародне співжиття, самопізнання, культурно - імпрезова діяльність на кампусах ЗДА — було предметом майже однотижневих дружніх дебат учасників цієї конференції.

Вже в перших днях конґресу, в присутності коло 500 делеґатів, гостей і численних представників закордонних студентських національних союзів, керівник української делеґації і член Управи СУСТА М. Почтар виголосив на пленарній сесії привіт, в якому вказав на потребу постійної чуйности і протидії на відтинку Москви, потребу подання моральної допомоги студентству уярмлених народів, з'ясував деякі аспекти діяльности СУСТА, а при тому висловив подяку уступаючій екзекутиві ЮСНСА за належне розуміння проблем українського студентства і вклад у розбудову ділових взаємин і співпраці обох союзів.

Він відбув теж ряд ділових нарад із вільними представниками ЮСНСА для обговорення аспектів майбутньої співпраці. На згадку заслуговує дружня зустріч із репрезентантом латинського студентства.

Делеґати СУСТА присвятили особливу увагу працям міжнародної комісії конґресу, яка розглядає проблеми студентського співжиття, вивчає міжнародну студентську проблематику і займається студією постанов світової студентської конференції. Ця комісія, учасниками якої є в більшості кандидати на майбутніх політичних діячів і чужинецькі студентські представники, була теж осередком найбільш палких дебат конґресу і найкращою трибуною для поширення української правди і проблематики.

На праці цієї комісії звертали на себе особливу увагу керівники місцевої студентської організації — члени делеґації СУСТА, пп.: Ю. Ольхівський, В. Анастазієвський і п-на Ада Кулик. Ця молода студентська трійця робила надзвичайно миле враження своєю обізнаністю і зацікавленням студентськими проблемами, викликала респект і пошану своїми актуальними виступами і належно пропаґувала добре ім'я українського студента.

Найбільше актуальним питанням і атракцією було питання взаємин із совєтським студентством і обмін делеґаціями. На відміну від попередніх років і, йдучи частинно за атмосферою коекзистенції і побажаннями міжнародньої студентської конференції, американське студентство виявило цим разом деяке зацікавлення у тому, щоб в університетах ЗДА навчались теж представники совєтської молоді і заявилося за взаємним обміном студентськими делеґаціями.

На конґресі зродився теж задум підготовити українську студентську групу, завданням якої було б відвідати при співпраці ЮСНСА важливіші університети ЗДА і познайомити загал американського студентства із життям українського студентського руху і проблемами й аспіраціями українського народу в цілому.

Участь делеґації в працях конґресу є черговим кроком і успіхом зовнішньокультурних дій СУСТА в напрямку здобуття приязні, розуміння і підтримки стремлінь і прагнень українського народу кращими колами американської молоді студіюючої ґенерації.

(нм)

ПРОМІНЬ

РІК I — Вересень, 1955 — Ч. 7

Володимир Дмитрюк

ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОГО ДОСВІДУ ТА САМОВИХОВАННЯ

Як знаємо, наука основана на вислідах експериментів. Всі закони були встановлені на підставі дослідів. Коли сьогодні цивілізаційні здобутки улегшують нам життя та допомагають використовувати час, який у минулому людина витрачала на виконування праці, що її тепер виконують машини, — ми не завжди усвідомлюємо собі деякі факти, що привели до цього стану. Ми забуваємо, скільки поколінь дослідників докладало своїх зусиль та знання, щоб скласти цей скомплікований механізм, який сьогодні допомагає нам у праці. Непомітними лишаються ці тисячі дрібних спостережень, вислідів досліджень та втрачених років, які складаються на одне, здавалося б, незначне слово — „досвід".

Однак, коли в своїх думках ми зупинимось хоч коротко над питанням походження розгляданого об'єкту, ми відразу зрозуміємо всю велич людського розуму та надбання досвіду. Ми признаємо з пошаною велику вартість досвіду, що став нам допомогою у власних потребах. Не раз в таких моментах приходить нам на думку питання: як виглядав би сьогодні світ, коли б цей великий багаж досвіду, який в кожній ділянці життя ми тягнемо за собою, як необхідне знаряддя — в один момент перестав існувати?

Звернім увагу на те, що історія є нічим іншим, як збором всіх подробиць перебігу великого експерименту — людського життя. Мабуть зайвим буде повторювати, що тим самим історія є найбагатшим джерелом науки і незамінним дороговказом для всіх спадкоємців цього багатства.

Кожна людина, особливо старша людина, бачить ще один подібний момент. Це — значення особистого досвіду. Роки життя нагромаджують цей досвід у „неписані томи життєвої мудрости". Цей додатковий багаж стає другою натурою людини, і потім важко вже його відрізнити від характеру людини. А може краще сказати — досвід різьбить характер людини своєрідними взорами. Тому то і є деякі речі в цьому досвіді, що їх ніяк не можна передати іншим, бо вони витворені досвідом окремих одиниць. Недарма говорить наша приказка: — „боїться, як попечена дитина вогню". Лише асоціяції, зв'язані з власним пережиттям, залишаються в нас, як частина нашої власної життьової мудрости і незабутній фактор в оцінці довкілля. Не раз говоримо, що життя навчило декого рішучости, відваги, зручности. При цьому думаємо про особистий досвід і його вплив на прикмети характеру людини.

Ото ж на цьому місці слід ствердити, що, крім науки й переймання до деякої міри „чужого досвіду", — особистий досвід є також незвичайно важливим моментом виховання.

І тут стає зрозумілим другий термін — „самовиховання", що його так часто вживається, як підставовий фактор виховних метод і систем наших, зокрема молодечих, товариств й організацій.

Є багато самовиховних метод діяльности, що виявилися корисними на підставі досвіду. Хочемо згадати одну річ, що її вважаємо чи не найважливішою в цій системі. Це — дискусія.

Багато знавців висловлювало свої думки про вартість і потребу дискусії. Зрештою це стало зрозумілим, що дискусія є конечною у вільній поступовій громаді, і ніхто, мабуть, цього не заперечує. Треба підкреслити, що дискусія — це дуже добрий засіб у самовиховній діяльності. Крім очевидних користей: наука ядерности вислову, ясности думки, поправности мови — є інші добрі сторони дискусії. Уявім собі обговорення якогось історичного питання. Є розбіжність думок, є різний підхід до питання, є (майже завжди) неінформованість, або лише поверхове знання. Однак в цьому нічого поганого, бо хто вчиться — помиляється. Добрим є те, що тут появляється природний підсвідомий стимул до пізнання цієї справи. Людина (з тих чи інших мотивів) входить у здоровий газард — студіювання даної проблеми. Наслідком цього, тобто наслідком дискусії, молода людина шукає джерел, розглядає та аналізує питання, — вчиться. Ото ж дискусія — це наука і конечний засіб у самовихованні. Тому при плянуванні діяльности, при переведенні виховної праці, думаємо, дуже корисно взяти до уваги такий засіб навчання.

Набутий в цей спосіб досвід стає дуже придатним в майбутньому; щонайменше таке твердять люди, які в молодих літах мали нагоду бути членами дискусійних гуртків, а потім користали з цієї практики.

Підбір тем до дискусій, звичайно, є також окремим питанням. Але кожне питання можна розглядати щонайменше двояко. Говорив през. Линколн: „Я співчуваю кожному, хто не має настільки уяви, щоб просилябізувати слово щонайменше двояко". Щоправда, різнородність тем служить всебічному вихованні й усуває одноманітність.

В загальному лише неправда боїться дискусії, лише нечесність не хоче бути висвітлена. Нема ніяких аргументів проти дискусії. Але є багато мотивів, які промовляють за встановленням такого „звичаю" в наших молодечих організаціях. Сподіваємося, що це послужить добрим цілям самовиховання, і з тими сподіваннями піддаємо цих кілька думок увазі читачів.

ПОЛІТИЧНЕ ЗНАННЯ

(Від Редакції: Вважаючи, що політичне знання являється необхідною частиною громадського виховання молоді, відкриваємо з цим числом сторінки МУН розділ під повищим наголовком, в якому містити будемо популярні нариси про основні поняття політики, політичної ідеї, інституції, рухи, процеси та інші проблеми політичного життя. Побажання й завваги щодо поміщених у цьому розділі матеріялів прохаємо надсилати на адресу Редакції „Променя".)

ЩО ТАКЕ ПОЛІТИКА?

Поняття „політика", „політичний" походять від старогрецького слова „поліс" — місто, яке у стариннїй Греції звичайно являється державно-релігійною організацією. Тому грецьке слово „політика охоплювало цілість справ, зв'язаних з містом-державою.

В сучасному розумінні поняття „політика" в першу чергу охоплює справи **здобуття консолідації й розподілу політичної влади у спільноті.** В залежності від характеру такої спільноти, говоримо про політику міжнародну, державну, церковну, партійну чи організаційну. — Влада, цебто відношення між двома сторонами, де одна наказує, велить, а друга слухає, повинується (з власного переконання, з привички чи несвідомо, або під примусом) — є центральним концептом політики.

Влада являється передумовою й основною прикметою усякої людської спільноти. Не тільки модерна держава, але й примітивні племена давнини чи пралісів Африки мають внутрішню політичну організацію, тобто більше чи менше формальний суспільний механізм для приймання загально-обов'язуючих рішень, вирішування спорів з іншими спільнотами та поміж членами своєї спільноти, і врешті розподілу вартостей та почестей всередині спільноти. Різноманітність таких політичних організацій узалежнюється від того, як приймається загально-обов'язуючі рішення: однією людиною, меншістю, більшістю, чи всіми членами спільноти.

Усякій спільноті є питоме внутрішнє змагання за владу і кожна спільнота намагається во ім'я власного самозбереження та тривкости, з однієї сторони, скріпити атворитет влади традицією, надприродним походженням і законами, а з другої сторони регулювати змагання за владу традицією, звичаями і писаними законами, щоб елімінувати вплив фізичної сили та зберегти спільноту від анархії, внутрішнього розбиття і поневолення чи абсорбування іншою спільнотою. Тому передача влади оформлюється шляхом родового наслідства (монархія), іменування чи виборів нової влади.

Держава й державні справи є головним предметом політики. Форма державного устрою, зокрема засяг, права й обов'язки влади, відносини між державою та інституціями (напр., Церквою) й громадянами, міжнародні взаємини, визначення державного інтересу і його реалізація, зв'язки з іншими державами тощо, — це найбільш характерні проблеми політичного життя. Політичні партії та інші групи, що в більшій чи меншій мірі впливають на склад і рішення державної влади — це головні актори політичної розгри. Насправді, політичний процес — це невпинне змагання між цими групами, формування і розклад міжгрупових аліянсів у боротьбі за владу й піддержку суспільства, формулювання й популяризація політичних напрямних і т. ін. У модерній державі політичні партії, під тією чи іншою назвою, є конечним складником політичної організації суспільства. — Навіть тоталітарні устрої мають у своїй основі елітарну партію і мусять застосовувати терор супроти потенціяльних чи нелегальних партій, серед своїх громадян.

Що приводить до поставання партій у суспільстві? Годі нам погодитися з тезою, що партії — це виключно самолюбні кліки чи особисте оточення амбітних провідників, згл. кандидатів на державних мужів. Однаково помилкою вважаємо думку, що партії шкідливі для нації, бо розбивають її єдність і т. д.

Вважаємо, що в нормальних умовинах в основах політичних партій лежить в першу чергу економічно-соціяльне, психологічне та ідеологічне зрізничкування в лоні спільноти, та що крізь ці групи окремі шари населення беруть участь у політичному житті, обстоюючи свої інтереси та впливаючи у свою користь на рішення державної влади. А що у дво- чи багатопартійній системі одна група не має звичайно змоги повністю задоволити свої аспірації без уваги на своїх суперників, у висліді партії примушені шукати компромісів, взаємно модифікувати свої позиції й політику, — узгіднення, яке звичайно наближається до того, що звемо загальним інтересом спільноти. Звичайно, характер партій та міжпартійних взаємин різниться в різних країнах, і нема сумніву, що надмірне розмноження партій, між якими ні одна не спроможна здобути піддержки більшости населення, неґативно впливає на політичне життя даної держави. Ще більше шкідливим явищем є не обмежена жадними законами і спільними принципами міжпартійна боротьба. Але в обох випадках причин недомагань треба радше шукати у суспільності, серед якого ці речі діються.

Політика, участь в політичному житті своєї спільноти, не є привілеєм одиниць чи примхою надто амбітних людей, але правом і обов'язком кожного зрілого громадянина. Але не слід забувати, що політична діяльність це не сваволя. Коли політична боротьба не вдержана в правно-етичних рямках спільноти, не спрямована на загальне добро й не основана на розумі й поінформованості, вона в найкращому разі обертається в політиканство, а в найгіршому разі у громадянську війну.

Б. Боцюрків.

МОЛОДЬ У СВІТІ

4 до 14 липня відбулася чергова Міжнародна Студентська Конференція в Бірмінґгем, Англія. Була це одна з найбільших студентських конференцій західніх країн. Біля 60 країн вислали своїх делеґатів.

Ця Конференція розглядала ряд важливих справ, з яких для українського студентського руху найважливішим можна вважати включення ЦЕСУС-у до групи т. зв. еміґраційних союзів з статусом „репрезентантів" та з правом слова і пропозицій на комісіях. Щоправда ЦЕСУС до цього часу брав участь також в попередніх Конференціях з подібними правами, однак офіційно досі тільки чехи були визнані (на IV-ій Конференції) на правах подібного статусу.

Сенсаційною подією на цій Конференції було відкинення більшістю голосів пропозиції комуністичної студентської юнії у справі наладнання співпраці між обома юніями та скликання спільної конференції. Вирішено, що не може бути мови про будьяку співпрацю між обома юніями, однак обговорено питання скликання ширшої конференції, на яку запроситься також всі неприсутні національні юнії — в тому також всі юнії комуністичних країн.

Для кращої контролі праці Координаційного Секретаріяту (КоСек) вибрано на цій Конференції т. зв. Надзірний Комітет з представників таких країн: Данія, Ірляндія, Ізраїль, Маляї, Ніґерія, Панама, Туреччина і ЗДА. Адміністративним секретарем КоСек-у назначено Джана М. Топсона з Англії.

Від 26 до 31 серпня відбулася також конференція комуністичної студентської юнії МСС, з черги вже 10-та. Україна заступлена в цій юнії на правах інших сателітних держав. Цікаво, що в програмі цієї конференції були подібні проблеми, як і на конференції західніх студентських юній. Між іншими було поставлене на денному порядку питання сеґреґації в Африці, якому також західні юнії присвячують чимало своєї уваги.

Фінляндська студентська юнія, одинока з західніх національних студентських юній, що є членом комуністичного МСС, рішила відкликати своє членство на цьогорічній конференції МСС.

ЦЕСУС був заступлений на V-ій Міжнародній Студентській Конференції членом Управи, референтом зовнішніх звв'язків — Всеволодом Мардаком. Він також заступатиме ЦЕСУС на V-ій Міжнародній Пресовій Конференції, яка відбудеться 16-19 вересня ц.р. в Саар.

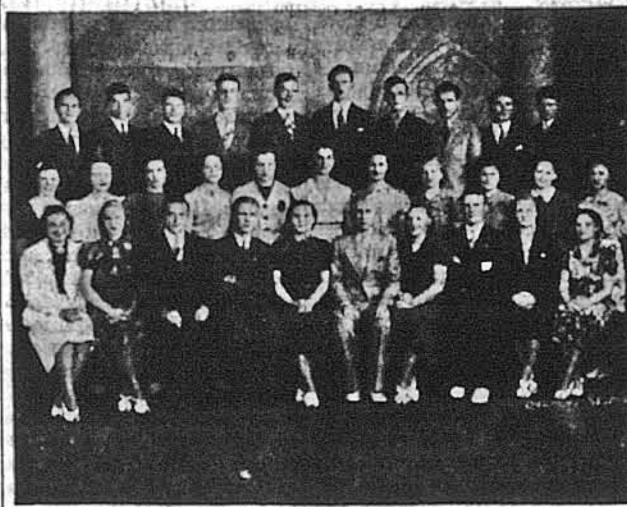
XIX Конґрес ЦЕСУС відбудеться в Бельгії 9-10 вересня ц. р. Там же відбудеться в той час Конґрес ідеологічного товариства „ЗАРЕВО".

Конґрес „Обнови" відбувся в Англії 14-17 серпня ц.р. Конґрес, який проходив під гаслом „Тисячоліття Християнської України", увінчався поважним успіхом.

Український Пласт в Америці відбув цього року дві успішні зустрічі. Одну у Вінніпеґу з участю канадійських українських пластунів та частинно з ЗДА, а другу в Іст Четґем біля Ню Йорку, де влаштовано оселю для наших пластунів і пластунок з двома чотиритижневими таборами в цьому році.

Загальний З'їзд СУМА відбувся в Канаді в липні ц. р. Були заступлені майже всі крайові сумівські Союзи. З'їзд пройшов з поважним успіхом.

Конференція МУН Канади — Схід відбулась величаво та з повним успіхом. Крім поважної кількости делеґатів і членів МУН та Братніх Організацій, у Конференції взяли участь також представники канадійського уряду.

Мунівці Ню Йорку на прогулці в Глен Спей, Н. И.

МУН в Шикаго

МУНІВСЬКІ ВЕСІЛЬНІ ДЗВОНИ

Радісно й величаво зустріли Мунівці Міннесоти вінчання своїх ідейних та активних Друзів — Люсі Бойко і Петра Каркоця з Міннеаполіс. Вони обоє, які неодноразово виказували свою жертвенну працю в нашій організації та взагалі в суспільно-громадській діяльності, повінчались в церкві св. Юрія Переможця, при великій скількості їх же однодумців та українського громадянства. На величавім балі в Доврі Гол, піднесено в їхню честь і многоліття велику кількість тостів та виголошено ряд прикильних їм промов, з-поміж яких треба відмітити слово Голови ЦУ ОДВУ — проф. О. Грановського, Голови ГУ МУН — Р. Шраменка і шваґра Молодого — Ю Пундика. Цією дорогою ГУ МУН і все Членство МУН в ЗДА поздоровляє Молодят та бажає їм всего добра, щастя і многих літ!

З нагоди вінчання переведено збірку на Націоналістичне Видавництво в Европі, Париж, яка дала гарний успіх.

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Нещодавно Москва запланувала другий вже після війни „з'їзд демократичної молоді" для кампанії миру. Перший такий з'їзд відбувся кілька років тому в Берліні. Західні репортери назвали були його „каруселею молоді". На початку серпня ц.р. відбувся подібний з'їзд у Варшаві на якому, за „свідченням" Москви, були представники від „85 країн, репрезентанти 97 мільйонів молоді" (коли б так додати число ув'язнених по концтаборах і каторжних роботах, то вільно можна було б заокруглити до 100 міл. — прим. складача).

В Україні зустрічали комедію у Варшаві з не менш брехливою кампанією, як і попередні подібні акції. Партія і комсомол закликали молодь підписувати „петиції за мир", побріхуючи при цьому про велику акцію, що її провадить вся молодь світу.

Кампанія „миру" позначувалася зокрема ненавистю до релігії, особливо до католицької Церкви в Польщі. Організатори, для більшої переконливости піднайшли групу польських священиків для підпису „відозви миру" проти „підпалячів війни" — ватиканців.

Останнім часом помітний загострений натиск на українську студентську молодь. Крім фізичного винищування, „добровільних" зголошень для праці на цілинних землях у Казахстані, на каторжні роботи в Донбас, тощо, — Москва рішена остаточно викривити душу неспокійної молоді фальшивою пропаґандою і впливами „всемогутньої" партії й комсомолу.

У зв'язку з цим совєтська преса пише про Львівський Державний Університет ім. І. Франка, який — мовляв — ще незадовільно охоплений впливами партії та комсомолу. Ще не всі студентські бриґади (а ділять студентів на бриґади для догідної контролі впливів) обсаджені там кваліфікованими партійцями, знавцями марксизму-ленінізму. Ще замало докладено зусиль для зближення студентів з партією та комсомолом через бриґадирів, замало також читається лекцій „общественних наук" і т.і.

Подібні випадки і в східних областях України. В Дніпропетровську започатковано вперше Палац Студентів — одинокий в Україні, — однак він не оправдує своїх завдань, твердить совєтська преса. Партія замало має там нагляду, на чому „молодь терпить, не користаючи з можливостей посилити знання вчення Ілліча".

По містах і селах України тисячі українських жінок примушені залишати своїх дітей напризволяще, або брати їх з собою на працю в колгоспах, бо не мають де їх залишити, а працювати примушені законом. „Рад. Україна" з 24. травня ц.р. наводячи цілий ряд прикладів про безпорядки і поневіряння дітей в Могилівському районі, між іншим пише: „Тут організацією дитячих осель і садків ніхто не займається. В міськкомі партії і міській Раді навіть не знають, скільки в районі є дитячих закладів, як вони забезпечені всім потрібним, як там доглядають дітей... Колгоспниця Фросина Стецька розповідає: — Ніхто в нашому колгоспі не подумав, що матерям нема на кого залишити дітей. Ясла й досі в нас не відкриті, от і роби, що хочеш".

За совєтськими даними в усіх ВУЗ-ах СССР навчається тепер 1.732 тис. студентів. Коли взяти під увагу, що населення України становить 20% всього населення СССР і що у ВУЗ-ах України навчається 170 тис. студентів, то стане ясно, що в Україні є всього 10% загального числа студентів СССР.

З ДІЯЛЬНОСТИ МУН

Шикаґо. — З важливих причин Голова Відділу МУН в Шикаґо, Друг Р. Миронюк мусів зрезиґнувати із головства МУН, тому скликано надзвичайні загальні збори МУН та перевибрано голову Відділу, яким став Друг М. Яшко. Відділ МУН в Шикаґо, крім своїх звичайних обов'язків, вкладає багато праці в друкарні та видавництві „Самостійна Україна" ЦУ ОДВУ.

Рачестер. — В цім добре зорганізованім осередку, де перебуває довголітній провідний мунівець д. Василь Попович, мунівці беруть активну участь в загальногромадській праці і в діяльності Братніх Організацій (ОДВУ, УЗХ і МУН) та виказують велику жертвенність у всіх запланованих акціях. ГУ МУН висловлює своє признання цьому Відділові за його зрозуміння фінансової допомоги в рямцях „Пресово - видавничої збірки МУН", а зокрема складає подяку подрузі Я. Зелез за переведення цієї збірки.

Твін Ситі, Мінн. — Мунівці цього Відділу, які виказують надзвичайні організаційні здібності та велику енерґію в різних ділянках суспільно-громадського й культурного життя, виявили себе останнім часом на зовнішньо - політичному полі. Маємо на увазі надзвичайно вдалу й доцільну в сьогоднішнім часі демонстрацію української громади в Міннеаполіс — Ст. Пол, де спільно з іншими організованими групами, брали активну участь Друзі-Мунівці з Відділу МУН в Твін Ситі.

Ню Йорк. — На спеціяльне запрошення ГУ Українського Робітничого Союзу в ЗДА, Відділ МУН в Ню Йорку (секція „Джерело") приготовляється інтенсивно до мистецького виступу на оселі Робітничого Союзу в Ґлен Спей. Через велику повінь, що навістила східні стейти, а зокрема околиці Порт Джервіс, де є оселя Робітничого Союзу, день мистецьких пописів перенесено з 21. серпня на 18 вересня 1955. Крім МУН в цей же день там будуть виступи й інших організацій та визначних індивідуальних мистецьких українських сил.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Розбудова Держави, ч. 16 за 1955. Зміст: Марко Антонович — Проф. М. П. Вікул, Лев Биковський — Публіцистика Ю. Липи, Любомир Винар — Переїзд Бруна Боніфація через Київ, Петро Голубенко — Повоєнна еволюція совєтської ідеології, Павло Грицак — Київщина по татарському погромі, Олександер Оглоблин — Брати Семен та Олекса Діловичі, Богдан Цюцюра — Ленінська концепція багатонаціональної держави і державне відродження України. Крім того в журналі огляд нових українських та чужинецьких видань та відділ рецензій.

Павлина Мигаль Різник

МУН У НЕДАВНОМИНУЛОМУ

V.

Як націоналістична молодь Ню Йорку й Клівленду може похвалитися започаткуванням летунських шкіл МУН-ОДВУ, так націоналістична молодь Шикаґо може бути гордою з факту започаткування видавання українського журналу англійською мовою „Тризуб" („Трайдент"). З провінційного журналу-бюлетеню став він пізніше одиноким поважним українським журналом, друкованим англійською мовою у ЗДА. „Тризуб" розходився не тільки серед тут родженої української молоді, але також між широкими впливовими кругами американських і канадійських політиків, серед визначних осіб, бібліотек та наукових інституцій, як теж між амбасадами всіх держав у ЗДА.

Мала я нагоду побувати в Шикаґо під час світової виставки, у якій брали участь також українці з окремим павільйоном і мистецькими виступами. При цій нагоді пізнала я ряд молодих й активних хлопців та дівчат з Шикаґо, однак зорганізувати МУН в той час ще не вдалося з уваги на брак сприятливих до цього обставин. Організаційна хвиля докотилася до Шикаґо дещо пізніше, як сталося це на сході ЗДА, бо щойно в початках 1935 року. В той час в Шикаґо вже діяли 4 міцні відділи ОДВУ, за допомогою яких постали там весною 1935 року 4 відділи МУН та рівночасно зорганізовано там Окружна Раду МУН для координування праці цих відділів. Для організації згаданих відділів заслужилися деякі відомі члени й організатори ОДВУ й МУН, з яких треба зокрема відзначити Володимира Дідика, Григорія Семочка й Матвія Ризу (провідні тоді члени ОДВУ). Івана Когута — організатора МУН на стейт Огайо, як і двох молодих шикаґовців — Івана Савчина та Михайла Сенчука. Відділи МУН постали в таких частинах Шикаґо: ч. 2 на Північному - Заході Шикаґо, ч. 46 на Полудні Шикаґо, ч. 47 у Генсон Парку та ч. 52 в дільниці Борнсайд.

Рішуче належиться признання українській молоді Шикаґо за те, що протягом одного року масово вступає до відділів МУН, захоплюється українським націоналізмом всупереч непопулярності націоналізму серед американців. І це тимбільше, коли взяти до уваги, що ця молодь згодом не вдоволяється лише сходинами відділів, доповідями, влаштуванням різного роду імпрез, творенням спортових дружин, спортовими змаганнями й виступами на Націоналістичному Дні в Шикаґо й інших місцевостях, — а приступає до видавання націоналістичного журналу (вперше бюлетеню) англійською мовою п. н. „МУН Вісті Тризуб", вважаючи, що тільки друкованим словом можна було знайти шлях до сердець тут родженої української молоді та до сумління чужинного світу. Не зважаючи на труднощі й перешкоди, націоналістична молодь Шикаґо реалізує свої задуми і вже у листопаді 1935 р. випускає перше число „Тризубу" на циклостилі, присвячене популяризації МУН і завдань цієї молодечої організації. Редакторами „Тризубу" були в Шикаґо Михайло Сенчук, Володимир Дідик, мол. та Іван Санчин. В першому числі „Тризуба" замітною статтею є стаття „Чому український націоналізм?" Від самих початків молодь була змушена завзято промощувати шлях ідеям українського націоналізму між тут родженою українською молоддю й мусіла зводити боротьбу з впливами демократично-соціялістичних течій, які в початках адміністрації президента Рузвелта були загально популярними. Відомо, що ця адміністрація визнала СССР, нав'язала з ним дипломатичні взаємини, стараючись добути його приязнь, а в той час до урядових інституцій пролізло багато людей лівих переконань, які використовували свої становища для закріплення позицій лівих течій і на боротьбу з усіма націоналізмами. Тому тимбільше треба подивляти націоналістичну молодь Шикаґо, що в той несприятливий час для ідей українського націоналізму вона не вагалася їх популяризувати й всюди та завжди підкреслювала, що для української поневоленої нації єдиний ратунок — це Українська Національна Революція, та що завданням еміґрації є всіми силами й засобами допомогти Організації Українських Націоналістів виконати свою місію.

Через три роки націоналістична молодь в Шикаґо видавала місячний журнал „Тризуб". Щойно в 1939 р. Центральна Управа ОДВУ перебрала дальше видавання цього журналу, змінивши також місце осідку редакції й адміністрації на Ню Йорк. В той час до Ню Йорку прибув з Мікізрак, Па., після закінчення своїх журналістичних студій на Пітсбурському Університеті, молодий і здібний журналіст — Роман Ляпіка. В Ню Йорку познайомився він з провідними членами ОДВУ й МУН і, працюючи в тих організаціях, скоро доповнив своє знання в українській проблематиці, посвятивши своє знання, час й енерґію зокрема редаґуванню журналу „Тризуб". В той час цей журнал став дійсно зразковим і популярним не тільки між українською молоддю, — але, як вже згадано повище — і серед чужинного світу. Численні міські й університетські бібліотеки зверталися до адміністрації „Тризуба" з проханням висилати їм цей журнал, бо було в ньому велике зацікавлення.

Крім актуальних статтей самого Романа Ляпіки, в журналі подавано цілий ряд цікавих статтей визначних українських і чужих авторів. З українців дописували — проф. Олександер Грановський, інж. Микола Сціборський, д-р Лука Мишуга, Ярослав Оршан, д-р Юрій Бахур, Володимир Душник, Євген Ляхович, проф. Євген Онацький, д-р Микола Чубатий, проф. Михайло Гайворонський, Д. Николишин та інші. З чужих дописувачів варто згадати проф. Кларенса А. Маннінґа, Вівієн Торпа, Ван Вик Брукса, Ватсон Кірконела та ін.

З приходом другої світової війни, з уваги на відхід цілого редакційного апарату до армії, перервано дальше видавання цього цінного і впливового журналу англійською мовою. До армії відійшли редактори Роман Ляпіка й Володимир Душник та їх співредактори Едвард Серединський, Михайло Косців, Осип Іванів, Теодор Моторний, Еміль Гришко та Василь Рибак. Так у травні 1941 р. вийшло останнє число „Тризубу" по шести роках служби для української справи.

ПРОМІНЬ

СТОРІНКА МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ В ЗДА (Молодь ОДВУ)

Редаґує Редакційна Колеґія — В. Нагірняк, Д. Шлапацький, Т. Сущик. — Листування й матеріяли відсилати на адресу Головного Редактора: W. Nahirniak, — 452 S. 68th St., — Milwaukee, Wis.